

OPŠTINA MAJDANPEK

uz pomoć i saradnju

Strateški plan razvoja turizma Opštine Majdanpek 2006. – 2010.

jun 2006.

PREDGOVOR

Veliki izazov je razvijati turizam u opštini kao što je Majdanpek koja se vezuje za rudarstvo, industriju i tešku materijalnu situaciju sa socijalnim problemima. Prirodno bogatstvo i raznolikost predela i ljudi u opštini Majdanpek osnov su da opština postane turistička destinacija prepoznatljiva upravo po svojoj specifičnosti. Šansa koju nam je pružila priroda i koju prati kulturno nasleđe treba iskoristiti i postaviti prioritete u razvoju.

Opština Majdanpek poseduje položaj na obali najvažnije evropske reke – Dunava, poseduje brdsko-planinsko zaleđe prekriveno gustim šumama, bogata je prirodnim retkostima i atrakcijama kojima se divimo i ima kulturu i istoriju kojom se ponosimo.

Ko ima prirodu i kulturu za resurse, logično je da želi da ih pokaže drugima, ne samo da im pokaže, već i da im pruži mogućnost da u njima uživaju. Veliki je izazov krenuti u ozbiljno planiranje razvoja turizma, ali nam je to šansa da ovo bogatstvo sačuvamo i valorizujemo, na obostrano zadovoljstvo domaćina i gosta.

Još je lakše kada znamo da ovaj put nećemo preći sami, već u jednoj jakoj regionalnoj povezanosti čime ćemo lakše doći do zajedničkog cilja, a to je razvijena i prepoznatljiva turistička regija.

Opština Majdanpek podržava i podržaće svaku aktivnost koja nas vodi ka bržem razvoju turizma kao segmenta privrede kome pridajemo prioritetan značaj.

Predsednik opštine Majdanpek,

Dragan Popović

APSTRAKT

OPŠTINSKOG STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA TURIZMA

1. OPŠTI PODACI I PREGLED AKTUELNOG STANJA RAZVOJA TURIZMA

Pred opštinom Majdanpek nalazi se veliki zadatak – unapređenje turizma – koji je u poslednjih 25 godina bio na različitim stepenima razvoja, ali je trenutno stepen razvoja na nivou koji želimo da poboljšamo i unapredimo.

Opština Majdanpek se nalazi u Istočnoj Srbiji, uzdižući se od dunavske obale do brda i planina bogatih šumom, koje skrivaju jedinstvenu lepotu i atraktivnost predela. Karakteristika opštine Majdanpek je sklad prirodnih, kulturnih, istorijskih i antropogenih vrednosti. S jedne strane grad Majdanpek je smešten između obronaka severnog Kučaja, a sa druge strane je Donji Milanovac na obali Dunava u središnjem delu Đerdapa. Ovakva geografska razlika uslovljava je i razliku u stepenu razvoja turizma i turističko-ugostiteljske ponude u ova dva grada. Bogatstvo kulturno-istorijskim spomenicima iz različitih perioda istorije čine opštinu Majdanpek posebnom u ovom pogledu. Lokaliteti iz perioda mezolita, neolita, eneolita, metalnog doba, rimskog perioda i drugi, prepliću se na veoma malom prostoru.

Opština Majdanpek se prostire na 932 km² obuhvatajući 14 naselja, dva gradska i dvanaest seoskih. Ukupan broj stanovnika u opštini Majdanpek prema popisu iz 2002. godine je 23.703 stanovnika. Prosečna gustina naseljenosti po km² 25,43 i svrstava se među najređe naseljene. Ima status pogranične opštine jer se na severu graniči sa Republikom Rumunijom tokom Dunava u dužini od 54 km. Sa druge strane obale su obronci Karpata i park prirode „Portile de Fier“ čime se potvrđuje zajednička želja za očuvanjem jedinstvenog prirodnog okruženja. U okviru naših granica susedne opštine su nam na istoku Kladovo i Negotin, na jugu opština Bor, a na zapadu opštine Žagubica, Kučevo i Golubac. U opštini se izdvajaju dve klimatske oblasti. Priobalni pojas oko Dunava sa umerenijom klimom i brdsko-planinski deo gde je klima oštrija sa više padavina.

Dugogodišnja stagnacija u investicijama učinila je da turistička infrastruktura postane manje atraktivna strana turističke ponude. Hoteli su nam dobra infrastrukturna osnova na kojoj možemo da gradimo turističku ponudu. Potrebna su veća ulaganja u obnovu postojećih i izgradnju novih savremenijih smeštajnih kapaciteta kako bi turistička ponuda bila atraktivnija od postojeće.

Prilazni putevi opštini nisu dovoljno zaštićeni od odrona, klizišta i drugih nepogoda čime se stiče utisak u javnosti da se do nas teško dolazi, što je dodatno opterećenje za razvoj turizma. Zato su investicije u proširenje, održavanje, zaštitu i modernizaciju putne infrastrukture neophodne kao jedan od uslova za brži razvoj turizma. Rečni saobraćaj je u potpunosti neiskorišćen u turističke i privredne svrhe. Nedostatak elementarnih infrastrukturnih objekata u ovom segmentu je uočljiv, ali je takođe jasno da takvi objekti iziskuju ulaganja koja trenutno nisu realna za lokalnu samoupravu. Ipak je značajno što su na tom planu preduzete aktivnosti od strane lokalne samouprave kako bi se našlo prihvatljivo rešenje.

Jedan od uočljivih problema je nedostatak prostornog plana na osnovu koga bi se tražili investitori. Glomazna procedura za dobijanje potrebnih dozvola je takođe prepreka, naročito za ulaganja u turističku infrastrukturu.

Pozitivan pomak u razvoju institucija predstavlja aktiviranje rada Turističke organizacije opštine Majdanpek koja svojim aktivnostima i koordinativnim radom sa privrednim i drugim subjektima pomaže unapređenju svesti građana i poboljšanju postojećih kadrova. Nacionalni park Đerdap je institucija od najvećeg značaja za razvoj turizma u regionu. S obzirom da je sedište u Donjem Milanovcu, jasna je želja da se regionalno povežemo sa drugim opštinama.

Objedinjavanjem celokupne ponude i pokretanjem regionalne inicijative dobija se na kvalitetu i raznolikosti ponude. Pruža se šansa da dobrom saradnjom između institucija dobijemo na kvalitetu u turističkoj ponudi.

2. RAZVOJNE MOGUĆNOSTI I IZAZOVI

Snage

Dunav je resurs broj jedan, a sa njim i Donji Milanovac koji zauzima centralno mesto u Đerdapu i koji ima najveći potencijal za dalji razvoj turizma. Trećina teritorije opštine nalazi se u Nacionalnom parku „Đerdap“ sa atraktivnim priobalnim dunavskim pojasom, šumovitim zaleđem i prirodnim retkostima. Drugi deo opštine čine planine bogate šumom koje su u zimskim mesecima pune snega. Spomenici kulture su snaga opštine koja čini bazu za dalji razvoj pratećih sadržaja.

Opština Majdanpek ima zaštićene spomenike prirode i izvan teritorije Nacionalnog parka kao što su Rajkova pećina i Valja Prerast.

Postojeći smeštajni kapaciteti, pre svega hotel „Lepenski vir“, sa tradicijom u turizmu i ugostiteljstvu dobra su osnova za dalji razvoj ovog segmenta zajedno sa kadrovima koji su dugo godina uključeni u turističko-ugostiteljsku delatnost. Lokalno stanovništvo svojim kulturnim i etnološkim nasleđem postaje deo turističke ponude i uključuje se kroz ostale delatnosti u turističke i privredne tokove. Iniciranje razvoja posebnih vidova turizma za koje posedujemo prirodne uslove, a iz oblasti kao što su nautika, rekreacija, lov i ribolov, ekologija, etnologija, sportovi na vodi, zimski sportovi itd učinilo bi opštinu Majdanpek znatno zanimljivijom destinacijom.

Slabosti

Infrastruktura u opštini Majdanpek je dobro postavljena u godinama razvoja opštine. Nakon toga nije se dovoljno radilo na održavanju zbog čega je putna mreža oštećena usled odrona i klizišta.

Nemamo izrađene i kompletirane projekte za razvoj turizma i uređenje prostora oko značajnih turističkih atrakcija.

Informisanost turista i pored aktivnosti koje preduzima TOOM nije dovoljna i mogla bi se poboljšati otvaranjem informativnog ili vizitorskog centra.

Postojeću putnu mrežu prati nedostatak saobraćajne i turističke signalizacije koja bi jasno ukazivala na turističko područje. U rečnom saobraćaju nedostaju objekti za prihvat i opsluživanje plovila što nam je jedan od prioriteta u daljem razvoju.

Mogućnosti

Koridor VII Dunav-Rajna-Majna je ogroman potencijal za razvoj turizma i približavanje ove destinacije bogatom i mnogobrojnom tržištu Evrope koja je Dunavom direktno povezana sa nama.

Turistička organizacija Srbije redovno nastupa na međunarodnim sajmovima turizma što treba iskoristiti za promociju lokalne ponude,

Pogranični karakter opštine u perspektivi otvara vrata prekogranične saradnje u turizmu.

Regionalna povezanost nam olakšava pristup tržištu kroz prepoznatljivost regije.

Opština Majdanpek se nalazi u beogradsko-dunavskom klasteru što nam definiše smer u kojem treba da se kreće razvoj turizma.

Pretnje

Privlačenje turista u određenu destinaciju može biti i kontraproduktivno ako ova nije spremna da pruži sve pogodnosti turistima ili ako bar nije u mogućnosti da svojim prednostima nadomesti slabosti.

Turizam ne trpi politički, socijalno i ekonomski nestabilna područja, a mi smo svakako u rizičnoj grupi. Privatizacija u turizmu nije vođena onako kako bi to većina turističkih radnika želela jer se jako oprezno pristupa ulaganjima čime gubimo na vremenu u trci sa drugim zemljama u okruženju.

3. PERSPEKTIVE ZA BUDUĆNOST

VIZIJA: OPŠTINA MAJDANPEK IZAZOV I ŠANSNA ODRŽIVOG RAZVOJA TURIZMA

Šansa koju nam je pružila priroda i koju prati kulturno nasleđe treba iskoristiti i postaviti prioritete u razvoju koji se oslanjaju na najznačajnije prirodne resurse kao što je Dunav.

Turistička organizacija opštine Majdanpek će biti nosilac turističkog razvoja, turističke promocije i koordiniraće turističku ponudu čitave opštine vođena spremnim i edukovanim kadrovima.

Zanimljiva smo destinacija za veliki broj turista iz zemlje i inostranstva.

Očuvana priroda i stavljanje prirodnih lepota u funkciju turizma.

Opština Majdanpek razvijena turistička destinacija sa saobraćajnom infrastrukturom koja garantuje bezbednost svih učesnika u sobračaju.

MISIJA: OPŠTINA MAJDANPEK PREPOZNTALJIVA TURISTIČKA DESTINACIJA USMERENOG RAZVOJA SA SPECIFIČNOM PONUDOM

Prepoznatljiva turistička destinacija opština Majdanpek postaje gajenjem tradicije i kulture, kao i održavanjem prirodnih resursa. Imamo mogućnost da na malom prostoru zadovoljimo potrebe raznim ciljnim grupama koje bi sebe našle u određenom segmentu turističke ponude kao što su nautika, kultura, priroda, lov, ribolov, rekreacija, avantura, odmor i ostalo.

Subjekti koji bi se stavili u službu realizacije ove misije za razvoj turizma opštine Majdanpek su sve one institucije, preduzeća, udruženja i pojedinci koji imaju ili će imati interes od ovog segmenta privrednog razvoja.

VREDNOSTI:

- Posvećenost realizaciji misije u turističkom i ugostiteljskom sektoru
- Odgovornost prema životnoj sredini i kulturnim dobrima
- Ljudske vrednosti u realizaciji misije
- Jednakost u razvoju čitavog područja opštine
- Domaćinski odnos prema postojećim sadržajima

STRATEŠKI CILJEVI ZA RAZVOJ TURIZMA:

Turistička ponuda i usluge moraju biti bogatiji i sadržajniji. Turistička organizacija opštine Majdanpek mora prva da krene sa aktivnostima poboljšavanja i obogaćivanja turističke ponude.

Marketing i promotivne aktivnosti treba intenzivirati pri čemu se vodi računa o segmentima tržišta i vrsti aktivnosti uamerenih ka njima. Osnovne aktivnosti su uzdavačka dečatnost, odnosi sa javnošću i nastupi na sajmovima i manifestacijama.

Infrastruktura i uređenje prostora čine sastavni deo ponude. Održavanje puteva, izgradnja nove saobraćajne infrastrukture, postavljanje turističke signalizacije i detaljno uređenje prostora turističkih atrakcija osnovni su ciljevi kada govorimo o zadovoljenju potreba turista. Da bi se navedeno realizovalo prva stvar koju treba uraditi je izrada projekata detaljne regulacije najatraktivnijih lokacija kao što su: Lepenski Vir, Rajkova pećina i Ski centar Rajkovo kako bi se ovi segmenti ponude istakli još više. Izgradnjom pristaništa po savremenim standardima za prihvat velelepni dunavskih kruzera i izgradnjom marine za prihvat jahti i čamaca iskoristili bismo položaj na kome se nalazimo za pružanje usluga u nautičkm turizmu.

Ljudski resursi su oslonac u razvoju uslužnog sektora. Pored profesionalnog kadra koji mora da se usavršava značajan doprinos daje i lokalno stanovništvo koje mora biti upoznato sa značajem razvoja turizma i mogućnostima za uključenje u privredne turističke tokove.

4. U SUSRET VIZIJI

Turistička organizacija opštine Majdanpek nosilac je aktivnosti usmerenih ka unapređenju i promociji turističkih proizvoda, usluga i atrakcija na njenoj teritoriji. Navedene aktivnosti će se najbolje sprovoditi u saradnji sa ostalim subjektima u turističkoj ponudi.

Razvoj i unapređenje turističke ponude kroz razvoj različitih segmenata ponude: nautički turizam, rekreativni turizam, lov i ribolov, seoski turizam, turizam posebnih interesovanja, zimski turizam, privatni smeštaj, program vođenja organizovanih grupa.

Merketinške aktivnosti ćemo realizovati angažovanjem na promotivnim aktivnostima, formiranjem brenda opštine Majdanpek, izdavačkom delatnošću, dobrim odnosima sa javnošću, učešćem na sajmovima i berzama u zemlji i inostranstvu i sl.

Koordinacija aktivnosti i saradnja između privrednih i drugih subjekata u turizmu koji neposredno i posredno deluju na unapređenju i promociji turizma

- Komunalna služba – uređenje prostora i bolje održavanje kvaliteta komunalnih usluga
- Mesne zajednice – sprovođenje posebnih aktivnosti i saradnja sa lokalnim stanovništvom
- Ugostiteljstvo i trgovina – proširenje ponude u skladu sa razvojem turizma
- Privreda – zajednička promocija

Organizacija i učestvovanje u organizaciji turističkih, naučnih, stručnih, sportskih, kulturnih i drugih skupova i manifestacija

Razvoj infrastrukture prati i podstiče dalji razvoj turizma na teritoriji opštine. Iz tog razloga je neophodno pristupiti izradi programskih zadataka i projektne dokumentacije za infrastrukturu od značaja za razvoj turizma.

Neophodno je posedovati dobru i funkcionalnu turističku infrastrukturu da bi ponuda bila atraktivnija i pristupačnija za veći broj turista.

Izrada GUP-a je vitalni interes daljeg razvoja opštine u svakom pogledu, a posebno prilikom razvoja turizma. Izrada plana detaljne regulacije najatraktivnijih područja imao bi direktan uticaj na razvoj turizma.

Usavršavanje kadrova i podizanje nivoa svesti o prednostima razvoja turizma kod lokalnog stanovništva su od vitalnog značaja za dalji razvoj turističke ponude u opštini Majdanpek.

5. STRATEŠKI PLAN RAZVOJA TURIZMA 2006 – 2010

Strategija razvoja turizma proizilazi iz vizije i postavljenih ciljeva. U slučaju opštine Majdanpek želja nam je da budemo izazov i šansa održivog razvoja turizma. Viziju ćemo ostvariti ako napredujemo u oblastima turističke ponude i usluga, marketinga i promotivnih aktivnosti, infrastrukture i uređenja prostora, kao i unapređenja ljudskih resursa.

Za razvoj navedenih oblasti predloženi su projekti čija bi realizacija u narednom periodu direktno podstakla razvoj turizma.

1. Infrastruktura i uređenje prostora

RAJKOVA PEĆINA – Projekat uređenja prostora (osvetljenje prilaznog puta, objekat brze hrane, prodaja suvenira, uređenje pešačke staze.....)

LEPENSKI VIR – Projekat uređenja prostora sa zaštitom lokaliteta, izgradnja smeštajnih kapaciteta i naučno-istraživačke stanice

TURISTIČKA SIGNALIZACIJA – Projekat izrade i postavljanja turističke signalizacije

UREĐENJE TURISTIČKE ZONE DONJI MILANOVAC – Projekti uređenja prostora od značaja za razvoj kao što su: Gradski park, Gradska plaža...

SKI CENTAR "RAJKOVO" – Projekat detaljnog uređenja prostora ski centra sa pratećim sadržajem

UREĐENJE PARKING PROSTRORA I AUTOBUSKIH STAJALIŠTA – Projekat razvoja lokalne putničke infrastrukture

PRISTANIŠTE DONJI MILANOVAC– Izrada urbanističkog projekta pristaništa sa pratećim sadržajima

2. Turistička ponuda i usluge

VIZITORSKI CENTAR – Projekat opremanja Vizitorskog centra – Dom kulture u Donjem Milanovcu (multimedijalne prezentacije, prodajne izložbe narodne radinosti, edukacijski programi)

UREĐENJE MUZEJA U MAJDANPEKU – Uređenje prostora i stalna postavka “U zavičaju metala”

KATEGORIZACIJA – Privatni smeštaj i seoska domaćinstva sa pratećim programom edukacije, bazom podataka i promotivnim aktivnostima

INFORMATIVNI TURISTIČKI BIRO – Servisni biro gde bi se srela turistička ponuda i tražnja na jednoj destinaciji. Ulazna recepcija i informativni punkt za sve servisne informacije turistima.

PEŠAČKE STAZE – Uređenje, obeležavanje, promocija

MANIFESTACIJE – Standardi u organizaciji i njihova primena u manifestacionom turizmu

FOND ZA RAZVOJ TURIZMA – Obezbeđivanje sredstava, pravilnici i opšti uslovi korišćenja

3. Marketing i promotivne aktivnosti

PROPAGANDNI MATERIJAL – Višejezični materijal, za celu opštinu i za pojedine delove turističke ponude (Rajkova pećina, Donji Milanovac, Ski centar, sela...)

PROMOTIVNI FILM – Višejezični promotivni film sastavljen iz nekoliko spotova urađenih za pojedine segmente turističke ponude

4. Unapređenje ljudskih resursa

EDUKACIJA LOKALNOG STANOVNIŠTVA – Projekat edukacije obuhvata nekoliko različitih oblasti: izrada suvenira, radionice domaće radinosti, opšta edukacija o ophođenju sa gostima, edukacija o uslugama, edukacija o mogućnostima ulaganja ...

Sadržaj

Uvod	i
Kratak pregled Opštinskog Strateškog Plana Razvoja Turizma.....	ii
Sadržaj.....	iii
Spisak skraćenica	iv

POGLAVLJE

1. PREGLED AKTUELNOG STANJA RAZVOJA TURIZMA	1
1.1. RAZVOJ TURIZMA	1
1.1.1. Pregled trenutnog stanja	1
1.2. OPŠTI PODACI	1
1.2.1. Položaj	1
1.2.2. Istorija	2
1.2.3. Klima.....	2
1.3. PRIRODNE I KULTURNO-ISTORIJSKE VREDNOSTI	2
1.3.1. Kulturno-istorijski spomenici.....	2
1.3.2. Prirodne vrednosti.....	3
1.4. STANOVNIŠTVO I RADNA SNAGA U TURIZMU	4
1.4.1. Stanovništvo	4
1.4.2. Radna snaga u turizmu	4
1.5. TURISTIČKA I SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA	4
1.5.1. Smeštajni kapaciteti	4
1.5.2. Saobraćajna povezanost.....	5
1.6. INSTITUCIJE OD ZNAČAJA ZA RAZVOJ TURIZMA	5
1.6.1. Turistička organizacija opštine Majdanpek	5
1.6.2. JP Nacionalni park »Đerdap«	5
1.6.3. Institucije kulture	6
1.7. REZIME I ZAKLJUČCI	6
2. RAZVOJNE MOGUĆNOSTI I IZAZOVI	8
2.1. PREGLED RAZVOJA TURIZMA U OPŠTINI MAJLANPEK.....	8
2.2. CENTRALNI PROBLEM I STRUKTURA PROBLEMA	8
2.2.1. Centralni problem.....	8
2.2.2. Struktura problema.....	10
2.3. RAZVOJNE MOGUĆNOSTI I ŠANSE.....	11

2.3.1. Unutrašnje snage	11
2.3.2. Unutrašnje slabosti.....	12
2.3.3. Spoljašnje mogućnosti	12
2.3.4. Spoljašnje pretnje.....	13
3. PERSPEKTIVE ZA BUDUĆNOST	14
3.1. VIZIJA	14
3.2. MISIJA	14
3.3. VREDNOSTI	15
3.4. STRATEŠKI CILJEVI ZA RAZVOJ TURIZMA	16
4. U SUSRET VIZIJI	19
4.1. UNAPREĐENJE I PROMOCIJA TURIZMA OPŠTINE MAJDANPEK.....	19
4.1.1. Razvoj i unapređenje turističke ponude:.....	19
4.1.2. Promotivne aktivnosti	20
4.1.3. Koordinacija aktivnosti i saradnja između privrednih i drugih subjekata u turizmu koji neposredno i posredno deluju na unapređenju i promociji turizma	21
4.1.4. Organizacija i učestvovanje u organizaciji turističkih, naučnih, stručnih, sportskih, kulturnih i drugih skupova i manifestacija	22
4.2. PODSTICANJE PROGRAMA IZGRADNJE INFRASTRUKTURE I UREĐENJA PROSTORA	22
4.2.1. Turistička infrastruktura	22
4.2.2. Saobraćajna infrastruktura	23
4.3. LJUDSKI RESURSI	23
5. STRATEŠKI PLAN RAZVOJA TURIZMA	24
5.1. INFRASTRUKTURA I UREĐENJE PROSTORA.....	24
5.2. TURISTIČKA PONUDA I USLUGE	24
5.3. MARKETING I PROMOTIVNE AKTIVNOSTI	24
5.4. UNAPREĐENJE LJUDSKIH RESURSA	24

Spisak Skraćenica

ADF	America's Development Foundation
USAID	United States Agency for International Development
UNDP	United Nations Development Program
AD	Akcionarsko društvo
DOO	Društvo sa ograničenom odgovornošću
TOOM	Turistička organizacija opštine Majdanpek
JP	Javno preduzeće
JS	Javna služba
m	Metar
m ²	Metar kvadratni
mnv	Metar nadmorske visine
ha	Hektar
km	Kilometar
km ²	Kilometar kvadratni
p.n.e.	Pre nove ere

1. PREGLED AKTUELNOG STANJA RAZVOJA TURIZMA

1.1. RAZVOJ TURIZMA

1.1.1. Pregled trenutnog stanja

Opština Majdanpek se nalazi u istočnoj Srbiji, uzdižući se od dunavske obale do brda i planina bogatih šumom, koje skrivaju jedinstvenu lepotu i atraktivnost predela. Karakteristika opštine Majdanpek je sklad prirodnih, kulturnih, istorijskih i antropogenih vrednosti. S jedne strane grad Majdanpek je smešten između obronaka severnog Kučaja, a sa druge strane je Donji Milanovac na obali Dunava u središnjem delu Đerdapa. Ovakva geografska razlika uslovlila je i razliku u stepenu razvoja turizma i turističko-ugostiteljske ponude u ova dva grada.

Donji Milanovac je zahvaljujući smeštajnim kapacitetima hotela „Lepenski vir“ preko 25 godina prisutan u turističkoj ponudi u zemlji i inostranstvu. Hotel je ranijih godina bio nosilac promotivnih aktivnosti opštine, grada Donjeg Milanovca ali i cele regije. Aktiviranjem rada Turističke organizacije opštine Majdanpek preduzeti su značajni koraci ka ponovnom afirmisanju opštine. Prirodno okruženje, gde dominira Dunav i brdsko-planinsko zaleđe prekriveno gustim šumama, „gura“ Donji Milanovac ka razvoju turizma. U blizini grada je lokalitet Lepenski Vir sa muzejom koji je najposećeniji i najatraktivniji kulturno-istorijski spomenik u opštini Majdanpek i predstavlja čvrst osnov za privlačenje većeg broja gostiju, ali i da se skrene pažnja na ovaj kraj. Formiranjem Nacionalnog parka Đerdap, čije administrativno sedište upravo u Donjem Milanovcu, dodatno je ojačana strateška pozicija grada kada je u pitanju dalji razvoj. Ostali turistički potencijali kao što su planina Miroč, sela i prirodne lepote koje bi mogle da budu deo turističke ponude, nisu uključeni u turističke tokove, ali kriju izuzetne mogućnosti što će se svakako iskoristiti.

Majdanpek je okružen planinama koje kriju rudno bogatstvo, ali pored toga kriju predele izuzetne lepote. Tako Majdanpek u svojoj neposrednoj blizini ima Rajkovu pećinu koja svojim atraktivnim nakitom i legendama privlači posetice. Staranje o Rajkovo pećini i promociju preuzela je Turistička organizacija opštine Majdanpek sa ciljem da se unapredi prateća ponuda i poveća broj posetilaca. Majdanpek ima kvalitetnu sportsku halu i ski centar koji se nalazi na samo 5 km od centra grada. Sire prirodno okruženje poseduje atraktivnost i retku lepotu predela što se trenutno promovise kroz aktivnosti TOOM-a ali se još ne valorizuje značajnije. Hotel „Kasina“ ima tradiciju dugu pola veka, ali je trenutno u procesu privatizacije gde je prošao nekoliko neuspelih aukcija. Usponi i padovi velikih preduzeća grada vezani su za uspone i padove u turizmu i ugostiteljstvu.

1.2. OPŠTI PODACI

1.2.1. Položaj

Položaj na kome se nalazi opština Majdanpek sam po sebi ne govori nam dovoljno jasno koje su naše prednosti u ovom pogledu. Severna geografska širina u kojoj je smeštena opština Majdanpek određena je koordinatama od 44°15' do 44°45', a istočna geografska dužina u rasponu od 21°45' do 22°30'. Opština Majdanpek prostire se na 932 km² obuhvatajući 14 naselja, dva gradska, Majdanpek i Donji Milanovac i sela: Boljetin, Golubinke, Debeli Lug, Jasikovo, Klokočevac, Leskovo, Vlaole, Miroč, Mosna, Rudna Glava, Topolnica i Crnajka. Po veličini površine, nalazi se na dvanaestom mestu u Srbiji.

Opština Majdanpek ima status pogranične opštine jer se na severu graniči sa Republikom Rumunijom tokom Dunava u dužini od 54 km. Sa druge strane obale su obronci Karpata i park prirode „Portile de Fier“ čime se potvrđuje zajednička želja za očuvanjem jedinstvenog prirodnog okruženja. U okviru naših granica susedne opštine su nam na istoku Kladovo i Negotin, na jugu

opština Bor, a na zapadu opštine Žagubica, Kučevo i Golubac.

Područje opštine Majdanpek prostire se na nadmorskim visinama od 75 m do 929 m, čime se ističemo kao teritorija koja ima uslove za razne aktivnosti od kupanja na dunavskoj plaži leti, preko biciklizma i planinarenja do skijanja u zimskim mesecima. Grad Majdanpek se nalazi u lepom planinskom okruženju i leži na 350 mnv ali se njegovi delovi prostiru do 500 m gde se nalazi sportska hala, odakle se nastavlja ka ski centru. Donji Milanovac leži na 75 mnv i ta razlika utiče na različite klimatske uslove u ta dva grada.

Iz navedenog se vidi da je reljef pretežno brdsko planinski i čini tri četvrtine prostora opštine, visokoplaninsko područje obuhvata mali deo, a ostatak površine je nizijsko-brežuljkasti reljef, koji se prostire duž rečnih dolina Dunava, Peka i Porečke reke sa pritokama. Najviši vrh je Garvan sa visinom od 929 m. Šumom je pokriveno 72% teritorije opštine Majdanpek, a to je izuzetan prirodni resurs i naša prednost jer je to pokazatelj očuvanja prirode.

1.2.2. Istorija

Bogatstvo kulturno-istorijskim spomenicima čine opštinu Majdanpek nezaobilaznom destinacijom za ljude koji prepoznaju prave istorijske vrednosti. Superlativ naj je ovde postigao svoje značenje.

Najstarije neolitsko naselje u Evropi, Lepenski Vir, nalazi se na obali Dunava u severozapadnom delu opštine. Ovo naselje je staro oko 8000 godina, a njegovi stanovnici su imali uređen životni prostor, izrađivali su alatke i pravili monumentalne skulpture.

Najstariji rudnik u kome se ruda bakra, u ranom eneolitu eksploatisala, u većem delu jamskim radom iz 3500. godine p.n.e. otkriven je u okolini Rudne Glave i potvrda je vekovne rudarske tradicije na teritoriji opštine Majdanpek.

Značajan trag ostavili su Rimljani koji su Dunav koristili kao prirodnu odbrambenu prepreku od varvarskih plemena sa severa. Rimski imperatori su strateški ojačali ovu graničnu liniju izgradnjom velikog broja utvrđenja koja su povezali putevima i tako su formirali lančano izgrađeni limes. Izgradnjom hidroenergetskog sistema „Đerdap“, u našoj opštini potopljeno je preko deset značajnih arheoloških lokaliteta, na kojima su, zbog nedostatka vremena, izvršena samo osnovna istraživanja.

U Poreču je, u XIX veku, rođen čuveni Miša Anastasijević koji je u istoriji zapamćen kao veliki dobrotvor. On je bio trgovac, brodovlasnik i najbogatiji Srbin svoga vremena.

Ovaj kraj je doprineo u borbi oslobođenja od Turaka u I i II srpskom ustanku, jer se srpska vojska preko Dunava snabdevala naoružanjem. Veliki srpski junak toga vremena, hajduk Veljko Petrović, često je boravio u Poreču, kako se onda nazivao Donji Milanovac, i tu je upoznao Čučuk Stanu, svoju kasniju suprugu.

1.2.3. Klima

Područje opštine Majdanpek odlikuje kontinentalna klima sa prosečnom godišnjom temperaturom vazduha od 7,73°C. U opštini se izdvajaju dve klimatske oblasti. Priobalni pojas oko Dunava sa umerenijom klimom i brdsko-planinski deo gde je klima oštija sa više padavina. Na području Donjeg Milanovca vlada karakteristična mikro-klima koja zbog velike količine vode, karakterističnih vetrova i visokog brdsko-planinskog zaleđa dobija neke oblike mediteranske. Zbog povoljnih vetrova, koji „rasteruju“ oblake, u Donjem Milanovcu ima veliki broj sunčanih sati, a u toku leta padne najmanje padavina u odnosu na okruženje. Ovakva klima pogoduje razvoju sportova na vodi, posebno jedrenja. Zime su ovde blaže, a sneg se kraće zadržava. Sa druge strane Majdanpek sa okolnim planinama ima veće snežne nanose koji se duže zadržavaju, pa otuda mogućnost za razvoj zimskih sportova.

1.3. PRIRODNE I KULTURNO-ISTORIJSKE VREDNOSTI

1.3.1. Kulturno-istorijski spomenici

Bogatstvo kulturno-istorijskim spomenicima iz različitih perioda istorije čine opštinu Majdanpek posebnom u ovom pogledu. Lokaliteti iz perioda mezolita, neolita, eneolita, metalnog doba, rimskog perioda i drugi, prepliću se na veoma malom prostoru. Lokalitet Lepenski Vir, koji je

revolucionarno pomerio granice kamenog doba, daje izuzetan doprinos razvoju turizma jer ga posećuje veliki broj turista u organizovanim grupama ili pojedinačno. Za razliku od Lepenskog Vira, lokalitet Rudna Glava, koji se smatra najstarijim rudnikom bakra, nije dostupan turistima zbog svoje nepristupačnosti. Ovaj lokalitet je od izuzetnog značaja za istoriju metalurgije. Ova dva lokaliteta daju za pravo da se kaže da je na ovim prostorima čovek izvršio prelazak iz kamenog u metalno doba. Pored ova dva, lokaliteta ističe se lokalitet Gerulatis na Miroču, rimsko utvrđenje iz I veka n.e. koje se nalazilo na Tiberijevom putu VIA DANUBIUS i koji je spajao Talijatu (Donji Milanovac) i Egetu (Brza Palanka). Ovaj lokalitet je još u fazi arheoloških istraživanja, pa se njegova veća valorizacija očekuje u narednim godinama. Crkva Svetih Apostola Petra i Pavla u Majdanpeku je izgrađena 1856. godine u „švajcarskom stilu“ i služila je za bogoslužnja i pravoslavicima i rimokatolicima koji su radili u rudniku. Crkva Svetog Nikole u Donjem Milanovcu je pratila sudbinu grada pa je seljena tri puta. Crkva poseduje vredne predmete prenete iz stare porečke crkve: jevanđelje sa emajliranim okovom, srebrni prstoni krst iz 1830. godine, manje jevanđelje, srebrni putir i četiri vredne ikone iz XVIII i XIX veka. Nedavno je crkva dobila krst iz Jerusalima izrađen od kedrovine sa Sinajske gore. Delovi krsta su sačinjeni od praha iz pećine u kojoj je Isus rođen kao i od praha iz groba Hristovog.

1.3.2. Prirodne vrednosti

Dunav, koji nas spaja sa drugim delovima Srbije i Evrope, čini najznačajniji prirodni resurs opštine Majdanpek. Njegove lepote, kao i lepote njegovih mnogobrojnih pritoka, pružaju zadovoljstvo svakom ko prođe ovim delom dunavskog toka. Dunav se na području opštine Majdanpek pruža u dužini od 54 km i odlikuju ga atraktivne obale i mali zalivi. Obiluje raznovrsnošću i bogatstvom dunavskog živog sveta, gde značajno mesto ima ihtiofauna. Brojnost i raznovrsnost ihtiofaune Dunava ogleda se u 58 stalno nastanjenih vrsta riba, od kojih su najznačajnije: som, smuđ, štika, šaran, kečiga i druge vrste. Okolne litice se strmo spuštaju u Dunav, čini se, u želji da ga što pre dodirnu. Dunavsko zaleđe je pravo prirodno bogatstvo, što je uslovalo stvaranje Nacionalnog parka Đerdap, koji je jedan od najznačajnijih nacionalnih parkova u zemlji i koji se u najvećoj meri prostire na području opštine Majdanpek sa planinskim vrljetima, rekama, bogatom i retkom florom i faunom, predelima izuzetne vrednosti i retkosti, kao i atraktivnim pejzažima. Sa ovim karakteristikama on predstavlja najznačajniju turističku vrednost opštine Majdanpek i čitave regije. Zaštićena zona obuhvata oko 64.000 ha što ga čini najvećim nacionalnim parkom u Srbiji. Pokriva teritorije tri opštine: Golubac, Majdanpek i Kladovo. Nacionalni park Đerdap se prostire Dunavom u dužini od 100 km, a kopneni pojas je širok do 10 km. Obuhvata obronke planine Miroč, koja sa selom Miroč predstavlja predeonu i etno ambijentalnu celinu sa osobenostima koje je se izdvajaju po specifičnostima reljefa, pejzaža i raznovrsnosti predela. Karakteristične celine na Miroču su sa posebnom atraktivnošću: pećina Gradašnica, kanjon reke Gradašnice, kulme, raznovrstan i bogat biljni i životinjski svet. Manifestacija "Jorgovan fest" svakog maja prezentuje tradiciju, izvorne pesme, folklor i običaje naroda ovog kraja.

Opština Majdanpek skriva neobične prirodne lepote i van granica nacionalnog parka. Rajkova pećina je veoma značajna speleološka, geomorfološka i turistička retkost i atrakcija. Po svojim speleološkim karakteristikama, posebno po vrsti i kvalitetu i izgledu pećinskog nakita (snežno beli, iskričavi, koralni), po hidrološkim i klimatskim osobinama, ona je najveće otkriće i jedinstvena pojava u krasu Balkana. Ovakva prirodna atrakcija se nalazi na samo 3 km od centra Majdanpeka. Sa druge strane je Valja Prerast, prirodni kameni most, koji je pod zaštitom države kao spomenik prirode od izuzetnog značaja. Zaštićena prerast nalazi se oko 12 km od Majdanpeka, 1,3 km uzvodno od ušća reke Valja Prerast u Šašku reku, pruža se od jugozapada ka severoistoku na dužini od 100 m, odnosno 26 m u visini gornje ivice luka. Impozantni raspon prerasti iznosi 150m, a širina njenog otvora pri dnu u visini rečnog korita 9,7 m. Zaštićeni prostor prerasti obuhvata i prelepu istoimenu planinsku reku, koja ispod nje prolazi. Zajedno čine atraktivan i veoma značajan turistički ambijentalni prostor. U blizini ovog prirodnog mosta na Malom kršu nalazi se Beli izvor, izvor iz pećine koji stvara prelepe kaskade.

Šume pokrivaju 72% teritorije opštine, a među njima se ističe Majdanpečka domena, u neposrednoj blizini Debelog Luga, prigradskog naselja Majdanpeka. Ovo naučno-školsko ogledno dobro Šumarskog fakulteta je legat kraljice Natalije Beogradskom univerzitetu iz 1903.

godine i obuhvata preko 7000 hektara izuzetno vrednih predela šuma, livada, pašnjaka, rezervata prirode, flore i faune. Ceo predeo je izbrazdan rekama i potocima, od kojih mnogi imaju kanjonski izgled. U samom srcu Majdanpečke domene, nalazi se prirodno izletište Danilovo vrelo, velepuno izvoriste reke Filješane, koja izvire iz pećine i na samom početku svog toka formira atraktivne, kaskadne bigrene kade.

1.4. STANOVNIŠTVO I RADNA SNAGA U TURIZMU

1.4.1. Stanovništvo

Ukupan broj stanovnika u opštini Majdanpek prema popisu iz 2002. godine ja 23.703 stanovnika. Prosečna gustina naseljenosti po km² 25,43 i svrstava se medju najređe naseljene. Stanovništvo je navećim delom srpske nacionalnosti 19.339, dalje slede Vlasi 2.817, dok su ostali zastupljeni u manjem broju. Najveći broj stanovnika je pravoslavne vere. Broj stanovnikva u odnosu na 1991. manji je za 3.249 pa ovo područje ima trend opadanja broja stanovnika. Kao što se vidi, u opštini živi vlaško stanovništvo koje neguje stare arhaične običaje, koji izazivaju znatiželju kod velikog broja posetilaca..

1.4.2. Radna snaga u turizmu

Profesionalni kadar koji je bio zaposlen u dva hotelsko-turistička preduzeća u opštini, hotel „Lepenski vir“ i „Pek“ d.o.o. (hotel „Kasina“), regrutovan je ranijih godina iz jakih obrazovnih centara i hotelskih preduzeća u bivšoj Jugoslaviji, što je davalo veliki kvalitet i visok nivo usluga. Hotel „Lepenski vir“ je bio A kategorije, tako da je lokalni kadar imao priliku da radi sa zahtevnom klijentelom. Taj kadar se vremenom rasipao, da bi se privatizacijom hotela broj zaposlenih smanjio za oko 50%.

Opština Majdanpek ima pedesetak privatnih registrovanih ugostiteljskih objekata, a to su restorani, kafići, kiosci brze hrane i poslastičarnice. Najčešće su to porodično osnovane samostalne ugostiteljske radnje sa malim brojem zaposlenih i sa tradicionalnim načinom usluživanja. Pregledom kadrovske strukture tih preduzeća, lako se nameće zaključak da je vrlo malo onih kadrova koji su osposobljeni za ugostiteljstvo i da se najčešće radi o licima koja su priučena za te poslove. Savremeni razvoj turizma ukazuje na potrebu da se ovaj tradicionalni pristup dobrim delom izmeni i unapredi prema zahtevima savremenog gosta.

Pokušaj da se otvori obrazovna ustanova za ugostiteljstvo zaustavio se posle prve generacije kuvara i konobara. Trebalo bi iznaći mogućnost za aktiviranje ovakve ustanove u Donjem Milanovcu koja bi ujedno imala regionalni karakter.

1.5. TURISTIČKA I SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

1.5.1. Smeštajni kapaciteti

Hotel „Lepenski vir“ nalazi se na padinama iznad Donjeg Milanovca, gostima pruža izuzetan pogled na grad i donjomilanovačku kotlinu. Raspolaže sa 450 ležajeva u jednokrevetnim i dvokrevetnim sobama i apartmanima, restoranom sa 500 sedišta, aperitiv barom, nacionalnim restoranom, tihim salonom, kongresnom dvoranom. U sklopu hotela je bazen sa pratećim sadržajima kao što su teretana, sauna, stoni tenis itd. Hotel okružuju sportski tereni za: fudbal (četiri travnata terena), mali fudbal, tenis, košarku i odbojku. U hotelu je renovirano 28 soba i 2 apartmana koji sada pružaju potpun komfor. Preuređena su kupatila i renoviran je nameštaj. Ove sobe imaju TV sa satelitskim programom, mini bar, TWC i balkon. Upravo ovi sadržaji, karakteristična klima Donjeg Milanovca, koja je slična mediteranskoj i obilje prirodnih i kulturno istorijskih znamenitosti ovoga kraja, često kandiduju Hotel »Lepenski vir« za domaćina mnogobrojnih naučnih simpozijuma, savetovanja i kongresa, pripreme sportskih ekipa i destinaciju mnogobrojnih individualnih domaćih i inostranih turista.

Za razliku od hotela „Lepenski vir“ koji je na uzvišenju van grada, Hotel „Kasina“ u Majdanpeku nalazi se u samom centru grada i nešto je skromnijeg kapaciteta i komoditeta. Trenutno raspolaže se 80 ležajeva u dvokrevetnim, trokrevetnim sobama i apartmanima. U sastavu

hotela je restoran za 250 osoba, tihi salon, banket sala, crveni salon, gril restoran. Hotel je u teškoj situaciji nakon nekoliko neuspelih aukcija u procesu privatizacije. Ima potencijala da se renovira još tridesetak soba čime bi se dobilo oko 60 ležajeva.

Na ulazu u Donji Milanovac nalazi se Kapetan Mišino zdanje, koje je registrovano kao restoran sa prenoćištem.

Privatni smeštaj, zajedno sa ponudom u seoskim domaćinstvima nije razvijen na teritoriji opštine. Turistička organizacija je u fazi priprema za kategorizaciju smeštaja u domaćoj radinosti čime će se steći zakonom propisani uslovi za pružanje usluga u ovoj kategoriji.

1.5.2. Saobraćajna povezanost

Ako se dolazi u našu opštinu drumskim saobraćajem, neophodno je znati da kroz opštinu Majdanpek prolaze dva magistralna puta M 24 (Požarevac–Kučevo–Majdanpek–Negotin) i M 25-1 (Požarevac–Veliko Gradište–Golubac–Donji Milanovac–Kladovo) koji povezuju opštinu sa E 75 (autoput Beograd – Niš). Opština Majdanpek je udaljena od autoputa preko Požarevca 131km, a preko Paraćina 170km.

Regionalni putevi u opštini Majdanpek su R-104 (Brza Palanka-Miroč-Porečki most-Majdanpek-Debeli Lug-Jasikovo-Žagubica), R-104a (Jasikovo-Vlaole-Gornjane-Bor) i R-106 (Porečki most – Miloševa kula-Zagrađe-Zaječar-Bor), a drumske komunikacije upotpunjuje i 172 km lokalnih nekategorisanih puteva koji prolaze preko prelepih proplanaka sa kojih se pružaju lepi pogledi.

Rečni saobraćaj je najveći potencijal kada je u pitanju razvoj tranzitnog nautičkog turizma jer Dunav protiče 54 km duž severne granice opštine Majdanpek. Ovaj plovni put predstavlja deo koridora 7 Rajna-Majna-Dunav-Crno more. Jedino pristanište u opštini je u Donjem Milanovcu na 990 km od Crnog mora.

Železničkim saobraćajem opština je povezana sa Beogradom preko Kučeva i Požarevca, a sa Nišom i Prahovom preko Bora i Zaječara. Železnicom su neposredno povezana samo četiri naselja, a to su: Debeli Lug, Vlaole, Jasikovo i Leskovo.

Za dolazak gostiju iz inostranstva važno je napomenuti da imamo dobru povezanost sa dva aerodroma u zemlji. Beogradski aerodrom »Nikola Tesla« udaljen je 220 km od Donjeg Milanovca, a aerodrom u Nišu oko 210 km.

1.6. INSTITUCIJE OD ZNAČAJA ZA RAZVOJ TURIZMA

Razvoj institucija u opštini Majdanpek vezana je pre svega za rad opštinskih službi i kulturnih institucija.

1.6.1. Turistička organizacija opštine Majdanpek

Turistička organizacija opštine Majdanpek je počela sa radom još 1995. godine. Rad je uglavnom bio vezan za rad hotela "Lepenski Vir" pa je i sam direktor često bio iz redova zaposlenih ili je direktor hotela bio i direktor TOOM-a. Otuda i slabi rezultati rada čemu u prilog govori i činjenica da za 10 godina postojanja TOOM nije obezbedio sebi ni jedno osnovno ili bilo koje drugo sredstvo za rad. Početkom 2005. godine u okviru Programa Podrške Opštinama Istočne Srbije koji je finansiran od strane Evropske Agencije za Rekonstrukciju, realizovan je projekat "Aktiviranje rada Turističke organizacije opštine Majdanpek". Zahvaljujući ovom projektu TOOM je počeo aktivno sa radom, otvorene su kancelarije u Donjem Milanovcu i Majdanpeku, obezbeđena su osnovna sredstva za rad, a početni uspesi na promotivnom planu potvrđeni su nagradama za regionalni nastup na Međunarodnom sajmu turizma u Beogradu 2005. i 2006. godine. Turistička organizacija prema svom Statutu usvojenom 24.10.2005. godine od strane Skupštine opštine Majdanpek obavlja poslove kao što su: unapređenje i promocija turizma opštine Majdanpek, podstiče program izgradnje turističke infrastrukture i uređenja prostora, koordinira aktivnosti i saradnju između privrednih i drugih subjekata u turizmu, donosi godišnji program i plan promotivnih aktivnosti i niz drugih poslova koji su navedeni u Statutu.

1.6.2. JP Nacionalni park »Đerdap«

Nacionalni park »Đerdap« osnovan je kao Javno preduzeće 1989. godine odlukom Skupštine Republike Srbije. Zakonom o zaštiti životne sredine i Zakonom o nacionalnim parkovima,

područje Nacionalnog parka Đerdap stavljeno je, u celini, pod zaštitu kao dobro od opšteg interesa, a u okviru granica parka utvrđene su zone režima I, II i III stepena zaštite i korišćenja. Prostornim planom Nacionalnog parka Đerdap, utvrđene su zone sledećih stepena zaštite:

I stepen	2.664,26 ha	4,2%
II stepen	15.262,17 ha	24,0%
III stepen	45.682,02 ha	71,8%

Zona I stepena zaštite obuhvata lokalitete posebnih prirodnih i kulturnih vrednosti u kojima se sprovode mere zaštite, aktivnosti naučnih istraživanja, obrazovanja i javne prezentacije pod posebnim uslovima.

Zona II stepena zaštite obuhvata zaštitne zone oko zone I stepena zaštite, zaštitu posebno vrednih delova prirode (karakteristični ekosistemi, predela i drugih vrednosti) i zaštićenu okolinu oko kulturnih dobara. U ovim zonama mogu se pod utvrđenim uslovima odvijati aktivnosti istraživanja, obrazovanja, prezentacije Nacionalnog parka, turizma, rekreacije, vodoprivrede, saobraćaja, šumarstva i poljoprivrede sa stočarstvom. U ovoj zoni mogu se podizati samo pojedinačni objekti u funkciji Parka.

Zona III stepena zaštite (45682 ha- 71,8 %)-obuhvata sve delove područja izvan zona I i II stepena zaštite u kojima se sprovode aktivnosti turizma, sporta i rekreacije, šumarstva, poljoprivrede sa stočarstvom, nezagađujuće industrije, male privrede izgradnja i uređenje gradskog građevinskog zemljišta, vodoprivrede, energetike i saobraćaja.

Sedište preduzeća je u Donjem Milanovcu, u lepom i funkcionalnom poslovnom prostoru koji pruža mogućnost za razne aktivnosti kao što su prezentacije, predavanja, izložbe i sl.

1.6.3. Institucije kulture

Muzej Lepenski vir koji je otvoren na istoimenom lokalitetu funkcioniše u sklopu Narodnog muzeja u Beogradu. U muzeju je stalna postavka skulptura, oruđa i alata sa ovog lokaliteta. Muzej, zajedno sa lokalitetom, značajno doprinosi turističkoj ponudi opštine Majdanpek. U toku su pojačane aktivnosti na restauraciji i zaštiti lokaliteta oko čega se angažovalo i ministarstvo kulture.

Muzej u Majdanpeku godinama aktivno radi na prikupljanju arheološke građe opštine i očuvanju kulturnog nasleđa, a poseban akcenat se stavlja na arhaične obrede seoskog stanovništva. Na žalost, za sve ove godine nije nađeno adekvatno prostorno rešenje za stalnu postavku iako poseduju dovoljno materijala.

JS Centar za kulturu u Majdanpeku je još jedna javna služba koja se bavi promocijom i organizacijom kulturnih dešavanja u opštini. Primetno je da se prednost daje savremenoj umetnosti kao što je slikarstvo, vajarstvo i umetnička obrada nakita. Kulturno-umetnička društva u selima i gradovima su prepuštena sebi i entuzijazmu pojedinaca.

1.7. REZIME I ZAKLJUČCI

Pred opštinom Majdanpek nalazi se veliki zadatak – unapređenje turizma – koji je u poslednjih 25 godina bio na različitim stepenima razvoja, ali je trenutno stepen razvoja na nivou koji želimo da poboljšamo i unapredimo. Nizak stepen razvoja društva u celini je uticao da se smanji broj domaćih gostiju, dok se strani gosti rukovode opštom sigurnošću i imidžom destinacije što nam u prethodnim godinama nije išlo na ruku.

Opština Majdanpek se nalazi u istočnoj Srbiji, uzdižući se od dunavske obale do brda i planina bogatih šumom, koje skrivaju jedinstvenu lepotu i atraktivnost predela. Karakteristika opštine Majdanpek je sklad prirodnih, kulturnih, istorijskih i antropogenih vrednosti. S jedne strane grad Majdanpek je smešten između obronaka severnog Kučaja, a sa druge strane je Donji Milanovac na obali Dunava u središnjem delu Đerdapa. Ovakva geografska razlika uslovljava je i razliku u stepenu razvoja turizma i turističko-ugostiteljske ponude u ova dva grada.

Opština Majdanpek se prostire na 932 km² obuhvatajući 14 naselja, dva gradska i dvanaest seoskih. Ukupan broj stanovnika u opštini Majdanpek prema popisu iz 2002. godine je 23.703 stanovnika. Prosečna gustina naseljenosti po km² 25,43 i svrstava se među najređe naseljene. Ima status pogranične opštine jer se na severu graniči sa Republikom Rumunijom tokom Dunava u dužini od 54 km. Sa druge strane obale su obronci Karpata i park prirode „Portile de

Fier“ čime se potvrđuje zajednička želja za očuvanjem jedinstvenog prirodnog okruženja. U okviru naših granica susedne opštine su nam na istoku Kladovo i Negotin, na jugu opština Bor, a na zapadu opštine Žagubica, Kučevo i Golubac.

Bogatstvo kulturno-istorijskim spomenicima iz različitih perioda istorije čine opštinu Majdanpek posebnom u ovom pogledu. Lokaliteti iz perioda mezolita, neolita, eneolita, metalnog doba, rimskog perioda i drugi, prepliću se na veoma malom prostoru.

U opštini se izdvajaju dve klimatske oblasti. Priobalni pojas oko Dunava sa umerenijom klimom i brdsko-planinski deo gde je klima oštija sa više padavina.

Dugogodišnja stagnacija u investicijama učinila je da turistička infrastruktura postane manje atraktivna strana turističke ponude. Hoteli su nam dobra infrastrukturna osnova na kojoj možemo da gradimo turističku ponudu. Mana je što su građeni bez vođenja računa u ekonomičnosti u održavanju čime im je otežan rad prethodnih godina. Ulaganja se svode na osveženje prostorija i preuređenje postojećih kapaciteta. Potrebna su veća ulaganja u obnovu postojećih i izgradnju novih savremenijih smeštajnih kapaciteta kako bi turistička ponuda bila atraktivnija od postojeće.

Prilazni putevi opštini nisu dovoljno zaštićeni od odrona, klizišta i drugih nepogoda čime se stiče utisak u javnosti da se do nas teško dolazi, što je dodatno opterećenje za razvoj turizma. Zato su investicije u proširenje, održavanje, zaštitu i modernizaciju putne infrastrukture neophodne kao jedan od uslova za brži razvoj turizma.

Rečni saobraćaj je u potpunosti neiskorišćen u turističke i privredne svrhe. Nedostatak elementarnih infrastrukturnih objekata u ovom segmentu je uočljiv, ali je takođe jasno da takvi objekti iziskuju ulaganja koja trenutno nisu realna za lokalnu samoupravu. Ipak je značajno što su na tom planu preduzete aktivnosti od strane lokalne samouprave kako bi se našlo prihvatljivo rešenje.

Jedan od problema koji je uočljiv je nedostatak prostornog plana na osnovu koga bi se tražili investitori. Glomazna procedura za dobijanje potrebnih dozvola je takođe prepreka, naročito za ulaganja u turističku infrastrukturu.

Pozitivan pomak u razvoju institucija predstavlja aktiviranje rada Turističke organizacije opštine Majdanpek koja svojim aktivnostima i koordinativnim radom sa privrednim i drugim subjektima pomaže unapređenju svesti građana i poboljšanju postojećih kadrova. Nacionalni park Đerdap je institucija od najvećeg značaja za razvoj turizma u regionu. S obzirom da je sedište u Donjem Milanovcu, jasna je želja da se regionalno povežemo sa drugim opštinama.

Objedinjavanjem celokupne ponude i pokretanjem regionalne inicijative dobija se na kvalitetu i raznolikosti ponude. Pruža se šansa da dobrom saradnjom između institucija dobijemo na kvalitetu u turističkoj ponudi.

2. RAZVOJNE MOGUĆNOSTI I IZAZOVI

2.1. PREGLED RAZVOJA TURIZMA U OPŠTINI MAJDANPEK

Na razvoj turizma i ugostiteljstva u opštini Majdanpek, sa istorijskog aspekta, uticalo je nekoliko faktora privrednog, ekonomskog, kulturološkog i društvenog karaktera.

Izgradnja hotela „Lepenski vir“ 1978. godine označila je početak pravog razvoja turizma u Donjem Milanovcu i opštini Majdanpek. Izgradnja hotela je rezultat ulaganja od strane rudnika i podsticajnih mera u turizmu koje su bile na snazi od 1976. do 1980. godine. Prvobitno je osmišljeno da hotel bude radničko odmaralište, ali je vrlo brzo postalo jasno da takav objekat može mnogo više da postigne komercijalnim nastupom na turističkom tržištu. U vrlo kratkom periodu Donji Milanovac i hotel „Lepenski vir“ zauzeli su značajno mesto u turističkoj ponudi Srbije i Jugoslavije. Hotel je postao nosilac razvoja turizma jer je u sklopu preduzeća bilo još nekoliko ugostiteljskih objekata u gradu koji su radili sinhronizovano, vodeći računa o zajedničkoj ponudi. Rukovodstvo je preduzimalo značajne korake na promociji samog hotela, Donjeg Milanovca, nalazišta Lepenski Vir, Đerdapa i Rajkove pećine (otkrivena 1974. godine, a otvorena za posetioce 1975. godine). Već 1979. godine, u Donjem Milanovcu su organizovane „Igre bez granica“ pa je za Donji Milanovac i hotel „Lepenski vir“ čulo pola Evrope i cela Jugoslavija. Kasnije su organizovane mnogobrojne manifestacije, koje su doprinosile daljem povećanju broja gostiju i gde je hotel aktivno učestvovao.

Izgradnja hidro-elektreane „Đerdap I“ promenila je fizionomiju priobalnog pojasa i uslovila izmeštanje Donjeg Milanovca i još tri sela u opštini Majdanpek na novu lokaciju. Dunav, koji je do tada bio brza i čudljiva reka, postao je pitom i prohodan za brodove tokom cele godine, a akumulacijom vode Donjomilanovačka kotlina je dobila osobine jezera. Upravo je, zahvaljujući novim hidrološkim uslovima, Donji Milanovac postao potencijalni centar nautičkog turizma, što su najbolje iskoristili jedriličari koji tradicionalno imaju takmičenje krajem avgusta, „Kup Đerdapa“.

Arheološka istraživanja u Đerdapu koja su počela 1965. godine pod vođstvom istaknutog arheologa Dragoslava Srejovića pomogla su da se ovo područje pojavi na kulturnoj mapi Evrope kao jedinstveno podneblje koje je od ranog neolita bilo naseljeno. Najpoznatiji otkriven lokalitet je svakako Lepenski Vir koji datira iz 6500 godina p.n.e. i koji je promenio tadašnji pogled na praistoriju jer su otkrivena planski građena naselja sa kućistima, kao i monumentalne kamene skulpture. Na području Đerdapa otriveno je na desetine lokaliteta od neolita do rimskog perioda koji takođe zauzima značajno mesto u istoriji. Značajna arheološka istraživanja sprovedena su na području Rudne Glave u periodu od 1968. do 1985. godine kada je otkriven rudnik bakra iz IV milenijuma p.n.e.. Ovo otkriće je značajno ali još nije dovoljno valorizovano u turističke svrhe.

Javno preduzeće Nacionalni park „Đerdap“ je osnovano 1989. godine sa središtem u Donjem Milanovcu. Osnivanjem ovakvog preduzeća značajno su ojačane pozicije čitavog područja u daljem planiranju razvoja turizma. Osnivanje i razvoj nacionalnog parka je od izuzetnog značaja za razvoj turizma, ali se potencijali zaštićenog područja ne valorizuju dovoljno u turističke svrhe.

Kao rezultat pojačanih privrednih aktivnosti 1959. godine je otvoren hotel „Kasina“ u Majdanpeku koji je poslovao u okviru hotelsko-turističke radne organizacije „Pek“ iz Majdanpeka i koja je pored hotela posedovala još 17 restorana i 11 bifea. Industrijalizacija u opštini Majdanpek je doprinela povećanom broju gostiju u sferi poslovnih putovanja i seminara, kao i razvoju ugostiteljstva kroz povećan standard građana i organizaciju raznih prijema i proslava.

2.2. CENTRALNI PROBLEM I STRUKTURA PROBLEMA

2.2.1. Centralni problem

Broj noćenja je konstantan u poslednje četiri godine i kreće se oko 60.000 što je daleko manje od ranijih perioda, pa čak i za 60%. Iako se poslednjih godina popravlja opšta društveno ekonomska

situacija i zemlja se otvara ka inostranstvu, ne vidi se pomak u povećanju broja noćenja i broja turista u opštini Majdanpek. Prateći kretanje broja noćenja može se videti početni rast, zatim stagnacija i opadanje, sa manjim varijacijama. Ovakvo kretanje broja gostiju zavisilo je od ekonomskih i društveno-političkih uticaja u našoj zemlji i okruženju. U priložima (Tabela 1. i Tabela 2.) se vidi kretanje broja domaćih i stranih turista i broj noćenja u periodu od 1980. – 2004. godine.

Tabela 1. Broj turista u opštini Majdanpek u razdoblju od 1980-2004. godine

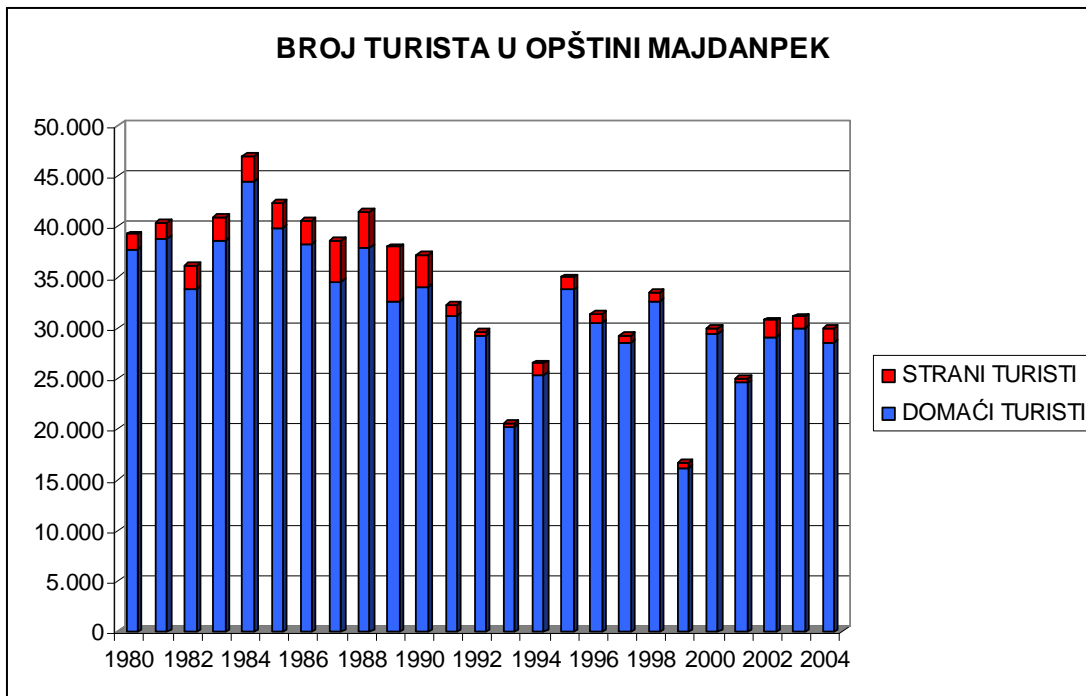
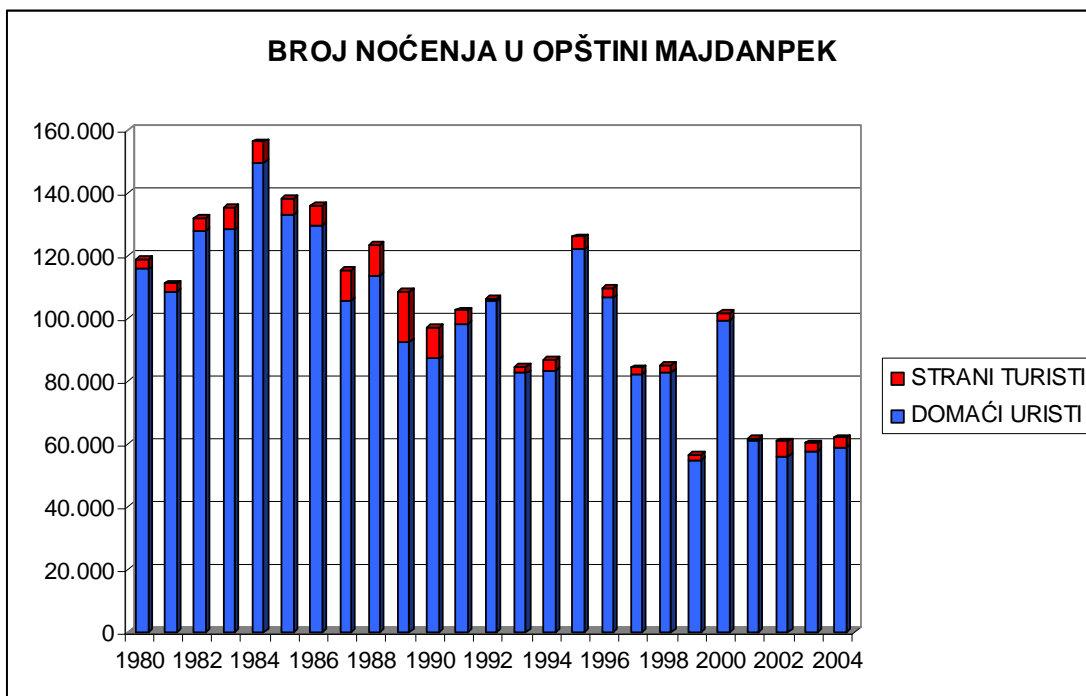

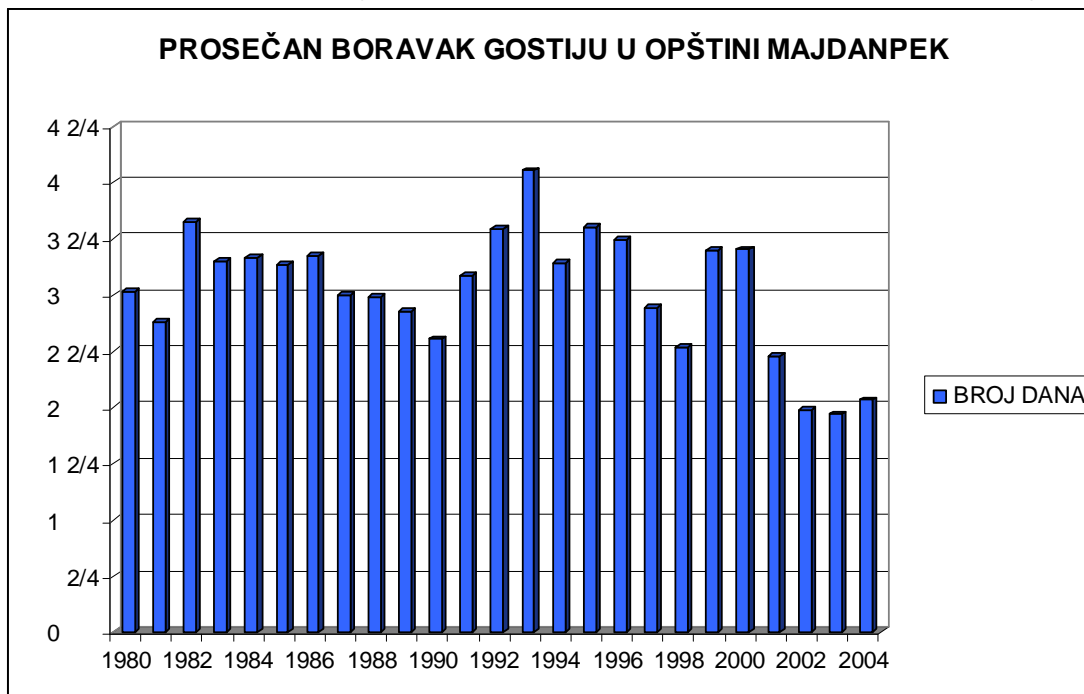
Tabela 2. Broj noćenja u opštini Majdanpek u razdoblju od 1980-2004. godine

Kada uporedimo navedene podatke broja noćenja i broja turista, dobijamo prosečan boravak turista izražen u broju dana (Tabela 3.). Na ovaj način se jasno vidi da je jedan od problema kratko zadržavanje gostiju u našoj opštini. To se dešava kada veliki udeo u broju noćenja imaju ekskurzije koje se najčešće zadržavaju jedan ili dva dana. Pored toga činjenica je da gost nema dovoljno ponuđenih opcija koje bi mu produžile boravak na više dana. Rešenje može biti u zajedničkom delovanju na obogaćivanju turističke ponude u opštini i segmentiranju tržišta ka turistima koji više dana provode na destinaciji (godišnji odmori, pripreme sportista, kongresi...)

Tabela 3. Prosečan boravak gostiju u opštini Majdanpek u razdoblju od 1980-2004. godine

Osnovni problem je zaostajanje u savremenim turističkim tokovima na domaćem tržištu. Destinacije kao što su Zlatibor, Palić, Kopaonik, Vrnjačka banja i Sokobanja privlače najveći broj domaćih turista. U banjama je veliki broj turista koji iz zdravstvenih razloga borave, ali i banje i druge destinacije privlače turiste iz rekreativnih i drugih razloga, kao što su želja za upoznavanjem kulture, prirode, zatim odmor, čist vazduh i sl.

Pored osnovnih razloga, za određenu destinaciju se bira ona koja nudi više pratećih sadržaja u zavisnosti od tržišnih segmenata. Rekreativci traže šetne staze, biciklističke staze i sportske sadržaje, porodični ljudi traže sadržaje za decu, mladi traže noćni provod, dok većina traži kulturno-istorijske sadržaje.

Ako se uzme u obzir da domaće tržište nije veliko i da jeftine strane turističke destinacije (Bugarska, Turska) uzimaju deo tržišta, jasno je da svaka destinacija mora da pruži daleko više od standardne ponude da bi privukla turiste.

2.2.2. Struktura problema

Donji Milanovac je jedan od vodećih turističkih centara u regiji i duže vreme je prisutan na turističkom tržištu zajedno sa hotelom «Lepenski vir». Međutim, primetne su značajne oscilacije. Nekoliko puta nagrađivan «Lepenski vir» je od nekadašnje A kategorije dospelo do tri zvezdice. Polako se menjao način poslovanja i menjala se struktura gostiju. Tako se može desiti da u hotelu u istom trenutku borave deca (ekskurzije, rekreativna nastava) i ozbiljan seminar sa izlagačima u holu. U takvim situacijama niko ne izađe zadovoljan jer su deca zapostavljena zbog ozbiljnijih gostiju, a ovi nemaju neophodan mir i kvalitet usluge zbog dece. Ovo je posledica prihvatanja svih struktura gostiju da bi se obezbedila materijalna sredstva, ali dugoročno gledano

ovo nikako ne sme da se dešava jer gost ode nezadovoljan, a to je najveća šteta u turizmu i ugostiteljstvu. Individualni gosti su najmanje zastupljeni, a upravo ovaj segment je nekada bio najprisutniji u hotelu. Mora se strategijski pristupiti izboru tržišta i u skladu sa time osavremenjavati ponudu i kapacitete.

Uređenost Donjeg Milanovca, koji se nekada ponosio sa 30.000 ruža i bio pravi biser na Dunavu, bila je za primer kako se može stvoriti prijatna atmosfera za šetnju i odmor. Posebno se isticao uređen park koji se redovno održavao. Ugostiteljska ponuda u gradu je bila sinhronizovana jer je hotel držao nekoliko važnih ugostiteljskih objekata. Kapetan Mišino Zdanje je imalo program tokom celog leta, manifestacije su bile sponzorisanе od hotela ali i od drugih privrednih subjekata, zahvaljujući dobroj materijalnoj situaciji. Sve navedeno je doprinosilo da upravo individualni gost ima izbor. Vremenom je opao kvalitet u održavanju cveća i biljaka što nekako odaje osećaj zapuštenosti i nebrige.

Jedan od savremenih problema je i taj što se ne vidi interes ili nedostaju sredstva za ulaganje u uređenje javnih površina, unapređenje turističke infrastrukture i postavljanje turističke signalizacije. Privatizacijom, hotel «Lepenski vir» se više okrenuo sebi i sopstvenom razvoju. Smanjenjem broja radnika smanjuje se mesni samodoprinos koji je bio značajna stavka u budžetu Mesne zajednice Donji Milanovac. Opštinski organi nemaju dovoljno snage da se uključe u rešavanje komunalnih i drugih problema s tim da se u ovom pogledu stvari menjaju na bolje jer je opština u poslednjih godinu dana aktivno uključena u proces razvoja turizma. Nacionalni park «Đerdap» ima volju, ali ne i dovoljno sredstava da se ozbiljnije uključi u uređenje prostora od interesa za razvoj turizma. Ostale firme su ušle u proces privatizacije i nemaju dovoljno sredstava ni za redovno poslovanje.

Redovne linije hidroglicerima na relaciji Beograd – Donji Milanovac – Tekija je koristilo i lokalno stanovništvo za putnički saobraćaj. Izgradnjom Đerdapske magistrale, autobuski prevoz je pojeftinio, a put traje 3,5 umesto dotadašnjih 5 sati. Usled ovakvog razvoja putne mreže smanjilo se korišćenje rečnog saobraćaja, a ionako skupa karta postala je još skuplja čime je od 1991. godine postalo potpuno neisplativo funkcionisanje rečnog saobraćaja. Do danas, ovaj način putovanja nije obnovljen i ne vide se signali da bi se to moglo aktivirati iako želja postoji. Drumski saobraćaj je otežan čestim odronima i klizištima što takođe ima uticaj na svest potencijalnog gosta.

Poslednjih godina se konstantno pojavljuju informacije koje o Majdanpeku govore kao gradu koji umire sa dramatičnim opisom trenutne situacije. Ovakve informacije koje se odnose na grad Majdanpek, logično se vezuju za celu opštinu. S obzirom da prosečan čovek koji planira putovanje ne želi da vidi socijalne i druge probleme, samim tim i ne razmišlja o destinacijama u kojima bi to mogao da doživi. Osim navedenog, Majdanpek se vezuje za rudarstvo i industriju pa se stiče utisak da to nikako ne može biti ozbiljna turistička destinacija. Mnogo truda treba uložiti da se promeni slika koja se stvara o Majdanpeku i koja se prenosi na celu opštinu.

2.3. RAZVOJNE MOGUĆNOSTI I ŠANSE

2.3.1. Unutrašnje snage

Snage opštine Majdanpek za razvoj turizma ogledaju se u geografskom položaju. Dunav je resurs broj jedan, a sa njim i Donji Milanovac koji zauzima centralno mesto u Đerdapu i koji ima najveći potencijal za dalji razvoj turizma. Trećina teritorije opštine nalazi se u Nacionalnom parku „Đerdap“ sa atraktivnim priobalnim dunavskim pojasom, šumovitim zaleđem i prirodnim retkostima. Drugi deo opštine čine planine bogate šumom koje su u zimskim mesecima pune snega. Spomenici kulture su snaga opštine koja čini bazu za dalji razvoj pratećih sadržaja. Najviše se ističe Lepenski vir, koji je i najzvučnija atrakcija u turističkoj ponudi, sledi lokalitet „Okno“ u Rudnoj Glavi, crkve i narodno graditeljstvo. Treba istaći da su na teritoriji opštine Majdanpek u toku istraživanja na nekoliko arheoloških lokaliteta kao što su Vlasac, Košobrdo i Gerulatis, koji već sad mogu da posluže za ponudu turistima sa posebnim interesovanjima ka arheologiji. Opština Majdanpek ima zaštićene spomenike prirode i izvan teritorije Nacionalnog parka kao što su Rajkova pećina i Valja Prerast. Osim njih predeli izuzetne lepote su Miroč, Mali

krš sa Belim izvorom i Majdanpečka domena. Postojeći smeštajni kapaciteti, pre svega hotel „Lepenski vir“, sa tradicijom u turizmu i ugostiteljstvu dobra su osnova za dalji razvoj ovog segmenta zajedno sa kadrovima koji su dugo godina uključeni u turističko-ugostiteljsku delatnost. Lokalno stanovništvo svojim kulturnim i etnološkim nasleđem postaje deo turističke ponude i uključuje se kroz ostale delatnosti u turističke i privredne tokove. Iniciranje razvoja posebnih vidova turizma za koje posedujemo prirodne uslove, a iz oblasti kao što su nautika, rekreacija, lov i ribolov, ekologija, etnologija, sportovi na vodi, zimski sportovi itd učinilo bi opštinu Majdanpek znatno zanimljivijom destinacijom. Kroz promotivne aktivnosti Turističke organizacije opštine Majdanpek povećava se interes gostiju za boravak na teritoriji opštine ali i interes za ulaganje u turizam opštine. Postojeća infrastruktura je dobro postavljena i čini bazu za nova turistička kretanja jer ne treba zanemariti atraktivnost prilaznih saobraćajnica, naročito kroz Đerdap. Izgradnjom Đerdapske magistrale vreme putovanja od Beograda do Donjeg Milanovca smanjilo se sa 4 na 2 – 2,5 sata putničkim automobilom. Kroz sve navedene karakteristike provlači se očigledna prednost u odnosu na mnoge druge destinacije, naročito u pogledu trajanja sezone koja bi u slučaju opštine Majdanpek mogla da traje i 365 dana.

2.3.2. Unutrašnje slabosti

Infrastruktura u opštini Majdanpek je dobro postavljena u godinama razvoja opštine. Nakon toga nije se dovoljno radilo na održavanju zbog čega je putna mreža oštećena usled odrona i klizišta. Karakteristična je u poslednje vreme velika frekvencija teških kamiona koji očigledno ovim putem zaobilaze naplatu putarine i na ovaj problem bi opštinski organi morali ukazati nadležnom ministarstvu. Postojeću putnu mrežu prati nedostatak saobraćajne i turističke signalizacije koja bi jasno ukazivala na turističko područje. U rečnom saobraćaju nedostaju objekti za prihvat i opsluživanje plovila što nam je jedan od prioriteta u daljem razvoju. Kvalitetan propagandni materijal se radi u manjim količinama ili se radi materijal slabijeg kvaliteta ali u većim količinama. Postojeći smeštajni kapaciteti su dovoljni za potrebe turista u sadašnjem stepenu razvoja, slabost je loše održavanje čime je kvalitet smeštaja oslabeo. Razvoju turizma se nije pristupalo strateški te se nije radilo na ukupnom turističkom proizvodu, brendu i ostalim prepoznatljivostima opštine što nam je umanjilo šanse da budemo konkurentni. Uređenje prostora, čistoća javnih površina su slabosti koje sami moramo da otklanimo. Nemamo izrađene i kompletirane projekte za razvoj turizma i uređenje prostora oko značajnih turističkih atrakcija. Neinformisanost lokalnog stanovništva o mogućnostima uključivanja u turističku ponudu zajedno sa nedovoljnom edukacijom je nešto na čemu se mora raditi. Informisanost turista i pored aktivnosti koje preduzima TOOM nije dovoljna i mogla bi se poboljšati otvaranjem informativnog ili vizitorskog centra. Time bismo postigli efekat brige o turisti čime stvaramo pozitivnu sliku o nama. Ujedno bi ovakav objekat poslužio da se na jednom mestu, kao na recepciji, ponude turističke usluge i atrakcije. Najgore za destinaciju je da gost dođe i da nema šta da radi, time se zatvaraju vrata za buduće goste. Deponije smeća nam nisu adekvatno rešene i stvara ružnu sliku o mestu i zemlji uopšte. Podsticaj privrede i stanovništva za ulaganje u turizam nije dovoljan i teško se dolazi do sredstava iako interes postoji.

2.3.3. Spoljašnje mogućnosti

Koridor VII Dunav-Rajna-Majna je ogroman potencijal za razvoj turizma i približavanje ove destinacije bogatom i mnogobrojnom tržištu Evrope koja je Dunavom direktno povezana sa nama. Majdanpek je svoju šansu video poslednjih godina kada se Srbija intezivno otvara za inostrana ulaganja u svim oblastima, pa i u turizmu. Ovakav razvoj na spoljnopolitičkom i ekonomskom planu povoljno utiče na bolju sliku o Srbiji što doprinosi povećanju broja stranih gostiju. Dugogodišnji loš imidž ne može biti otklonjen preko noći, ali se stvari kreću u pozitivnom smeru. Turistička organizacija Srbije redovno nastupa na međunarodnim sajmovima turizma što treba iskoristiti za promociju lokalne ponude, ali pre svega treba prezentovati regiju koju karakteriše Dunav kao najatraktivnija reka Evrope. Čini se da nam je ovo najveća mogućnost za dalji razvoj turizma ali moramo unaprediti i ostale segmente da bismo bili primamljivi. Prirodni resursi na teritoriji opštine Majdanpek su bogati, raznovrsni i jedinstveni čime stičemo prednost u odnosu na druge destinacije koje nude manji broj atraktivnih lokaliteta. Kulturno-istorijski spomenici potiču iz raznih perioda ljudske istorije od praistorije do naše najbliže istorije. Ovakav

istorijski aspekt potvrđuje vekovno interesovanje za ove krajeve što moramo iskoristiti kao mogućnost razvoja turizma. Pogranični karakter opštine u perspektivi otvara vrata prekogranične saradnje u turizmu. Klimatski uslovi u podunavskom delu leti i planinskom delu zimi pružaju mogućnost za turistička kretanja tokom cele godine. Regionalna povezanost nam olakšava pristup tržištu kroz prepoznatljivost regije. Ministarstvo trgovine, turizma i usluga izradilo je Nacionalnu strategiju razvoja turizma u saradnji sa konsultantskom kućom Horwath & Horwath. Strategija predviđa podelu Srbije na turističke klastere. Opština Majdanpek se nalazi u beogradsko-dunavskom klasteru što nam definiše smer u kojem treba da se kreće razvoj turizma. Opština Majdanpek se oslanja na Dunav kao glavni resurs ali tu nije kraj mogućnostima razvoja i regionalne povezanosti jer moramo iskoristiti i prepoznatljiv položaj u istočnoj Srbiji kao turističkoj regiji u usponu. Mogućnost ulaganja u razvoj turističke ponude treba tražiti u koncesijama posebno kada su u pitanju kapitalne investicije u ovoj oblasti. Priroda i reljef nam pružaju mogućnost za razvoj lova i ribolova. Antropogeni faktori pružaju mogućnost razvoja eko, etno i seoskog turizma. Sve navedeno je samo deo razvojnih mogućnosti na kojima treba raditi i stalno tražiti nove mogućnosti.

2.3.4. Spoljašnje pretnje

Privlačenje turista u određenu destinaciju može biti i kontraproduktivno ako ova nije spremna da pruži sve pogodnosti turistima ili ako bar nije u mogućnosti da svojim prednostima nadomesti slabosti. Pretnje u ovom smislu za razvoj turizma opštine Majdanpek su nepostojanje odgovarajuće infrastrukture i neodržavanje postojeće čime rizikujemo da budemo nedostupni koliko god uradili na samoj ponudi. Investicije su nedovoljne, što je posledica nedovoljnih podsticajnih mera u ovoj oblasti. Turizam ne trpi politički, socijalno i ekonomski nestabilna područja, a mi smo svakako u rizičnoj grupi. Privatizacija u turizmu nije vođena onako kako bi to većina turističkih radnika želela jer se jako oprezno pristupa ulaganjima čime gubimo na vremenu u trci sa drugim zemljama u okruženju.

3. PERSPEKTIVE ZA BUDUĆNOST

3.1. VIZIJA

OPŠTINA MAJDANPEK IZAZOV I ŠANSNA ODRŽIVOG RAZVOJA TURIZMA

Prirodno bogatstvo i raznolikost predela i ljudi u opštini Majdanpek osnov su da opština postane turistička destinacija prepoznatljiva upravo po svojoj specifičnosti. Veliki izazov je razvijati turizam u opštini kao što je Majdanpek koja se vezuje za rudarstvo, industriju i tešku materijalnu situaciju sa socijalnim problemima. Šansa koju nam je pružila priroda i koju prati kulturno nasleđe treba iskoristiti i postaviti prioritete u razvoju koji se oslanjaju na najznačajnije prirodne resurse kao što je Dunav.

Turistička organizacija opštine Majdanpek će biti nosilac turističkog razvoja, turističke promocije i koordiniraće turističku ponudu čitave opštine vođena spremnim i edukovanim kadrovima. Kroz zajedničke i koordinisane aktivnosti sa Nacionalnim parkom, ostalim institucijama i privrednim subjektima konstantno se stvaraju uslovi za dalji razvoj turizma.

Regionalnim povezivanjem postajemo prepoznatljiviji u okviru dunavske regije i istočne Srbije.

Zanimljiva smo destinacija za veliki broj turista iz zemlje i inostranstva. Profesionalni kadar i stanovništvo podjednako stoje na usluzi turistima, pružajući visok kvalitet usluge u svim segmentima turističke ponude od hotela i restorana do pratećih delatnosti kao što su trgovina, izrada suvenira i ostale turističke usluge.

Zadovoljenje svih potreba turista čiji zahtevi proizilaze upravo iz naše kvalitetne i raznovrsne ponude sa redovnim aktivnostima usmerenim ka obogaćivanju iste.

Očuvana priroda i stavljanje prirodnih lepota u funkciju turizma. Deponije smeća su zaštićene i uređene prema zakonu, daleko su od očiju turista. Jača svest lokalnog stanovništva o značaju očuvanja životnog prostora i uključuju se u aktivnosti uređenja zajedničkih površina.

Opština Majdanpek razvijena turistička destinacija sa saobraćajnom infrastrukturom koja garantuje bezbednost svih učesnika u saobraćaju.

Rečni saobraćaj je intenziviran, postojeća infrastruktura u ovom delu se održava i gradi se nova. Izradiće se projekti pristaništa i marine sa ciljem da se što pre krene u konkretna ulaganja.

Turistička signalizacija posebno označava svaki segment turističke ponude i jasno ukazuje turistima ili prolazniku da se nalazi u razvijenoj turističkoj destinaciji.

3.2. MISIJA

OPŠTINA MAJDANPEK PREPOZNATLJIVA TURISTIČKA DESTINACIJA USMERENOG RAZVOJA SA SPECIFIČNOM PONUDOM

Prepoznatljiva turistička destinacija opština Majdanpek postaje gajenjem tradicije i kulture, kao i održavanjem prirodnih resursa. Imamo mogućnost da na malom prostoru zadovoljimo potrebe raznim ciljnim grupama koje bi se našle u određenom segmentu turističke ponude kao što su nautika, kultura, priroda, lov, ribolov, rekreacija, avantura, odmor i ostalo. Razvoj turizma će se postupno usmeravati ka pojedinim segmentima sa ciljem da se što većem broju turista pruži mogućnost da nađu interes i zadovolje svoja čula prilikom boravka u opštini Majdanpek.

Subjekti koji bi se stavili u službu realizacije ove misije za razvoj turizma opštine Majdanpek su sve one institucije, preduzeća, udruženja i pojedinci koji imaju ili će imati interes od ovog segmenta privrednog razvoja.

Na prvom mestu je sama opština koja se kao osnivač javlja kod nekoliko javnih preduzeća i javnih službi čime može da utiče na njihovo usmeravanje ka razvoju turizma. Za opštinu je razvoj turizma bitan zbog većih budžetskih prihoda, povećanje broja zaposlenih u turizmu i ugostiteljstvu, jačanje pratećih segmenata i održivost u radu javnih službi uključenih u turističku ponudu.

Turistička organizacija opštine Majdanpek je svakako najzainteresovanija javna služba za razvoj turizma jer je to njihova osnovna delatnost, a sa ciljem povećanja standarda građana i jačanje opštine. U tome moraju da je prate javne službe iz oblasti kulture i sporta kao što su Centar za kulturu, Muzej u Majdanpeku, Sportski savez opštine, sportski klubovi i udruženja. Uključivanjem u turističku ponudu ovih subjekata i njihovih aktivnosti destinacija će imati bolje sadržaje, gosti će biti zadovoljniji, a oni sami će imati materijalne koristi.

Sledeći koji će se staviti u realizaciju misije su mesne zajednice jer su formirane da bi zastupale interese građana u manjim sredinama, a razvoj turizma u svrhu jačanja privrede je interes svakog građanina. Ovo se posebno odnosi na Donji Milanovac i sela koja imaju perspektivu za razvoj turizma.

Ugostiteljsko-turistička delatnost po prirodi stvari ima interes da učestvuje u realizaciji misije jer veći broj gostiju znači povećanje korišćenja, pre svega, ugostiteljskih usluga. Hoteli ne smeju da razmišljaju da je bilo ko u ovom sektoru njima konkurencija jer nam je svima zajednički cilj da gost što duže ostane i da ode zadovoljan, a od toga bi najveću korist imali upravo hotelijeri. Svi zajedno moraju da doprinesu tome da usluga bude u nivou propisanog pa i više da bi nas gost pohvalio pa ponovo se vratio.

Postojeći privredni subjekti i preduzetnici iz drugih segmenata privrede moraju da znaju da je prednost turizma u odnosu na ostale delatnosti taj što gost kupuje-konzumira određeni proizvod-uslugu u mestu nastanka čime se umanjuju troškovi proizvođača, a proizvod, ukoliko je dobar, ima besplatnu reklamu sa odlaskom svakog zadovoljnog gosta. Ovakvi razlozi moraju da navedu subjekte u turistički potencijalnoj regiji da se posvete realizaciji misije čime bismo brže dostigli željeni nivo.

Građani su jedan od najvažnijih subjekata u realizaciji misije jer su oni ti koji čine pravu bazu turističke ponude. Oni će se prvi naći svakom gostu na ulici i ostaviti najvažniji od svih utisaka, a to je otvorenost i srdačnost. Pored ovoga, građani bi se uključivali u razne segmente turističke ponude u zavisnosti od interesovanja, a to može biti vođenje turističkih grupa, izrada i prodaja suvenira i rukotvorina, instruktori skijanja, plivanja, jedrenja itd.

3.3. VREDNOSTI

Turizam opštine Majdanpek će ostvariti svoju misiju razvijanjem sledećih vrednosti

- Posvećenost realizaciji misije u turističkom i ugostiteljskom sektoru

Efikasnost u radu i realizaciji zaduženja. Povećan kvalitet pružanja usluga i edukovana radna snaga. Saradnja među subjektima od značaja za razvoj turizma. Primena standarda u procesu pružanja usluga prema propisanim normama i iznad toga.

- Odgovornost prema životnoj sredini i kulturnim dobrima

Ključni interes u razvoju turizma je očuvanje životne sredine. Razvoj kolektivne svesti o značaju očuvanja zajedničkog životnog prostora. Očuvanje tradicije i kulture čime se razlikujemo od drugih.

- Ljudske vrednosti u realizaciji misije

Gostoprimljivost staviti u prvi plan zajedno sa međusobnom tolerancijom. Aktiviranje što više mladih čime bi dobili otvorenu generaciju spremnu za međusobnu saradnju i otvorenu prema strancima. Srdačnost, ljubaznost i druželjubivost su vrednosti koje svi moraju da ističu na svakom koraku. Lokalno stanovništvo svojom tradicijom i multikulturalnošću će obogatiti turističku ponudu.

- Jednakost u razvoju čitavog područja opštine

Jednakost u razvoju svih delova opštine u skladu sa svojim potencijalima je vrednost koju treba razvijati, naročito u javnom sektoru. Usaglašavanje različitih interesa u cilju jedinstvene ponude. Potencirati i razvijati multikulturalnost područja i dvojezičnost područja.

- Domaćinski odnos prema postojećim sadržajima

Uvažavati postojeće kapacitete, sadržaje i infrastrukturu i koristiti ih kao osnov za dalji razvoj. Osavremenjavanje sadržaja i praćenje savremenih trendova prilikom razvoja turizma.

3.4. STRATEŠKI CILJEVI ZA RAZVOJ TURIZMA

Osnovne pretpostavke da jedno mesto ili regija može da se bavi razvojem turizma su:

- da poseduje neke od prirodnih, kulturno-istorijskih, klimatskih ili drugih atrakcija i pogodnosti koje bi bile dovoljan razlog da ljudi iz drugih krajeva žele da borave baš u tom mestu ili regiji
- da pruža mogućnost potencijalnom gostu da dođe do željene destinacije što kvalitetnije, udobnije i brže
- da poseduje smeštajne i ugostiteljske kapacitete koje mogu da zadovolje želje raznih struktura gostiju
- da gostu pruži prijatan osećaj u okruženju u kome se nalazi
- da poseduje prateću turističku ponudu koja bi animirala goste
- da nivo usluge prati željeni nivo turističkog razvoja
- da sve navedeno stigne kao informacija do potencijalnog gosta u željenom "pakovanju"

Da bi se ove pretpostavke ostvarile, treba postaviti ciljeve u segmentima od značaja za razvoj turizma kojima ćemo se rukovoditi.

TURISTIČKA PONUDA I USLUGE

Turistička organizacija opštine Majdanpek mora prva da krene sa aktivnostima poboljšavanja i obogaćivanja turističke ponude.

Kategorizaciji privatnog smeštaja mora se što pre pristupiti da bismo imali bolju ponudu smeštaja i da bismo zadovoljili potrebe gostiju koji žele da budu smešteni izvan hotelskih soba u ambijentu koji takođe žele sami da odaberu. Većinu poslova oko kategorizacije odrađuje opštinska uprava, ali kako je to značajna stvar za dalji razvoj turizma interes je Turističke organizacije da se aktivno uključi u ovaj proces.

Podizanje nivoa kvaliteta usluga bi doprinelo da gost bude zadovoljniji čime se otvara mogućnost za njegov povratak. Praćenje nivoa usluga se mora prepustiti turističkoj inspekciji, a bilo bi značajno da imamo jednog inspektora stalno prisutnog kako bi usluge bile što bolje.

Vizitorski centar služi da se na jednom mestu gost upozna sa tradicijom, kulturnom i prirodnom baštinom, kao i umetnošću jednog turističkog mesta ili regije. Takva institucija bi doprinela da gost primi što više informacija o nama, odnosno o onome šta mi pružamo kao destinacija.

Turističko-informativni biro služio bi kao servis svakom turisti ili prolazniku koji se nalazi na našoj teritoriji. Aktiviranjem rada turističko-informativnog biroa dobijamo ulaznu recepciju za privatni smeštaj, dobijamo info-servis za sve goste, dobijamo prostor na kome bi se susrela turistička ponuda i turistička tražnja.

Segmenti turističke ponude koje treba razvijati su: nautički turizam, rekreativni turizam, lov i ribolov, seoski turizam, privatni smeštaj, turizam posebnih interesovanja i zimski turizam,.

MARKETING

Nosilac marketinških aktivnosti je TOOM u saradnji sa drugim subjektima od kojih su najvažniji NP Đerdap i hoteli.

Promotivne aktivnosti moraju biti intenzivnije pri čemu se vodi računa o vrstama, kao i kome su namenjene.

Segmentacija tržišta je važna da bi se strateški opština Majdanpek dodatno usmerila na razvoj pojedinih delova turističke ponude.

Brendiranje proizvoda karakterističnih za ovo područje pomoglo ni nam da što pre postanemo prepoznatljivi na širem području.

INFRASTRUKTURA I UREĐENJE PROSTORA

Putevi koji su izgrađeni moraju se kvalitetnije održavati, to se posebno odnosi na M 25-1, odnosno «đerdapsku magistralu» na kojoj je velika frekvencija teretnih vozila iz Rumunije i Bugarske pa se samim tim više oštećuje. Regionalni put R-104 (Brza Palanka – Miroč - Porečki most – Majdanpek - Debeli Lug - Jasikovo-Žagubica) prolazi kroz izuzetno atraktivne predele. Drugi deo ovog puta koji povezuje Donji Milanovac i Majdanpek preko Omana je od izuzetnog značaja jer spaja ova dva grada sa ski centrom Rajkovo, i kraća je veza između Donjeg Milanovca i Majdanpeka. Ovaj put prolazi preko visokih proplanaka sa kojih se pružaju lepi pogledi na Dunav i okolne planine, a često prolazi kroz guste šume.

Ono što je moguće uraditi sa malim sredstvima je saobraćajna i turistička signalizacija na prilazima značajnijim turističkim atrakcijama.

Pristanište u Donjem Milanovcu je značajno za prihvatanje većeg broja gostiju koji dolaze sa Dunava na većim putničkim brodovima, što je sve veći i značajniji segment turističkog tržišta. Brodovi trenutno pristaju na "šteku", a to je jedan stari teretni brod koji ne zadovoljava ni bezbednosne ni estetske uslove. Potrebno je izgraditi pristanište po savremenim standardima čime bi smo agresivnije krenuli ka stranim kompanijama koje su vlasnici velelepni dunavskih kruzera.

Već je navedeno da se Donji Milanovac nalazi u središnjem delu Đerdapa što je velika prednost kada su u pitanju ljubitelji nautike. Izgradnjom marine za prihvat jahti i čamaca iskoristili bismo položaj na kome se nalazimo za pružanje usluga u nautičkm turizmu.

Uređen gradski park, gardska plaža, pešačka zona i održavanje čistoće su jedan od prioriteta za razvoj turizma jer ćemo tako gostu pružiti više mogućnosti da se oseća prijatno. U Donjem Milanovcu se ove nadležnosti prepliću između opštinskih organa i MZ Donji Milanovac, međutim, to treba svesti na jednu instituciju.

Izrada detaljne regulacije najatraktivnijih lokacija kao što su: Lepenski Vir, Rajkova pećina i Ski centar Rajkovo kako bi se ovi segmenti ponude istakli još više.

Da bi se gore navedeno realizovalo prva stvar koju treba uraditi je izrada projekata. U skladu sa time opština bi trebalo da oformi neku vrstu projekt-biroa ili da nađe strateškog partnera za izradu projekta.

LJUDSKI RESURSI

Uključivanjem stanovništva u turističku ponudu kroz razne prateće delatnosti omogućava bolju komunikaciju na relaciji domaćin – gost i brže shvatanje značaja razvoja turizma od strane lokalnog stanovništva. Mogućnosti uključivanja su: privatni smeštaj, izrada narodnih rukotvorina, izrada suvenira, škole skijanja, jedrenja i sl. Turistička organizacija i mesne zajednice moraju da pomognu ljudima da se organizuju i oforme interesna udruženja kako bi se stvarali što bolji proizvodi i usluge.

Stvaranjem fonda za razvoj turizma i pratećih delatnosti mnogo više preduzetnika bi se uključilo u privredne turističke tokove. Kontrolom ulaganja i potrošnje sredstava dobili bismo na kvalitetu turističke ponude.

Nedovoljan nivo znanja, kako profesionalnog kadra tako i lokalnog stanovništva, može da bude prepreka ka razvoju uslužnih delatnosti. Svi moraju bolje da govore strane jezike jer se sve više otvaramo ka stranom gostu. Lokalno stanovništvo koje želi da se uključi u turističke tokove mora da poznaje osnovna pravila ponašanja u pružanju usluga.

4. U SUSRET VIZIJI

4.1. UNAPREĐENJE I PROMOCIJA TURIZMA OPŠTINE MAJDANPEK

Turistička organizacija opštine Majdanpek nosilac je aktivnosti usmerenih ka unapređenju i promociji turističkih proizvoda, usluga i atrakcija na njenoj teritoriji. Navedene aktivnosti će se najbolje sprovoditi u saradnji sa ostalim subjektima u turističkoj ponudi.

4.1.1. Razvoj i unapređenje turističke ponude:

1. Nautički turizam – za ovaj vid turističke ponude neophodno je ostvariti određene infrastrukturne preduslove, odnosno izgradnja marine sa pratećim sadržajima. Kada to ostvarimo možemo da krenemo u kampanju ka nautičkim udruženjima i jaht klubovima širom Evrope i da promovišemo dunavsku ponudu, ali i ponudu sadržaja u zaleđu (do 80 km)
2. Rekreativni turizam – pešačenje, biciklizam, sportovi na vodi i sl. Kod ovih segmenata turističke ponude priroda nam je dala mogućnost da bez većih ulaganja napravimo brz napredak.
 - Kod organizacije pešačkih tura Nacionalni park Đerdap je najvažniji subjekat na strani ponude jer bi se aktivnosti odvijale u zaštićenim zonama. Oni su već napravili jedan projekat pešačkih staza širom parka. Taj njihov «proizvod» mora da ima cenu, da je dostupan u redovnoj turističkoj ponudi i onda zajednički da krenemo u promotivne aktivnosti.
 - Za biciklizam nam je potrebna bolja saobraćajna i turistička signalizacija, a neophodno je projektovati i stazu, naročito duž Dunava. Pored toga trebalo bi na jednom ulaznom punktu da delimo turističke karte zajedno sa informacijom o ponudi smeštaja i ishrane ovim turistima. Biciklizam može da bude dobra ponuda za goste koji dolaze na odmor. Treba im se samo omogućiti iznajmljivanje bicikala.
 - Sportovi na vodi u manjoj meri zavise od infrastrukture, ali je potrebno stimulisati i usmeravati fizička lica da se uključe u ovu ponudu kroz iznajmljivanje opreme, čamaca, pedolina, kajaka, instruktažu i sl.
3. Lov i ribolov – u ovom slučaju bi najbolje bila uska saradnja između NP Đerdap, TOOM-a, lovačkog udruženja, domaćih privrednih i sportskih ribolovaca, a sve sa ciljem da se napravi što bolja organizacija prihvata gostiju i kontrole lova i ribolova. Uređenje terena bi bilo od posebne koristi jer bismo time dodatno poboljšali već dobre uslove. Za ovaj segment dosta je značajna ponuda u privatnom smeštaju jer gosti traže specifične uslove kao što su: čuvanje psa, odlaganje opreme, zamrzivač za čuvanje ulova itd.
4. Seoski turizam – kao novi proizvod u turističkoj ponudi opštine Majdanpek je deo razvojnih mogućnosti u skladu sa povećanom tražnjom za ovom vrstom turizma na turističkom tržištu. Potrebno je podstaći interesovanje lokalnog stanovništva da se uključi u turističku ponudu kroz malu lokalnu kampanju. Aktivnosti koje treba dalje preduzeti da bi se efikasno razvijao ovaj segment su sledeće:
 - Upoznavanje stanovništva na ciljanom seoskom području sa mogućnostima i prednostima razvoja seoskog turizma;
 - Evidencija zainteresovanih seoskih domaćinstava za rad sa turistima, upoznavanje sa zakonskom regulativom i priprema za ispunjavanje uslova za davanje usluga u seoskom turizmu;
 - Kategorizacija smeštaja i formiranje baze podataka o kategorisanim kapacitetima u seoskim turističkim domaćinstvima opštine Majdanpek;

- Edukacija zainteresovanih seoskih domaćinstava prema programu međunarodne organizacije za ruralni turizam Rural Tourism International;
 - Formiranje cene i promocija.
5. Turizam posebnih interesovanja – ovde se radi nekoliko različitih oblasti koje imaju manji broj interesenata ali su stalno aktivni i stalno traže nove izazove. Oblasti u kojima opština Majdanpek može da napravi ponudu su etnologija (arhaični obredi lokalnog stanovništva), speleologija, fri – klajmbing, mauntin bajk, posmatranje ptica, foto safari, ispiranje zlata i slično. U ovu ponudu se moraju uključiti lokalni poznavaoци navedenih oblasti kako bi gosti imali adekvatnu uslugu.
6. Zimski turizam – je značajan faktor u turističkoj ponudi jer se njegovim razvojem otvara mogućnost za celogodišnju turističku ponudu u opštini. Ski centar Rajkovo je sasvim dobar za početnike i rekreativce, a posebnu pažnju bismo mogli da obratimo na snoubordere kojima treba jedan centar sa posebno urađenim prostorom za njihove potrebe.
7. Privatni smeštaj – u Donjem Milanovcu, okolnim naseljima i Majdanpeku, proširiće ponudu smeštajnih kapaciteta i pruža mogućnost šireg uključenja lokalnog stanovništva u turističke tokove. Aktivnosti predviđene u razvoju privatnog smeštaja su sledeće:
- Upoznavanje zainteresovanih sa mogućnostima razvoja privatnog smeštaja;
 - Evidencija zainteresovanih za rad sa turistima, upoznavanje sa zakonskom regulativom i pripreme za ispunjavanje uslova za davanje usluga u privatnom smeštaju;
 - Kategorizacija smeštaja u skladu sa Zakonom o turizmu i Pravilnikom o razvrstavanju, minimalnim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata, kao i formiranje baze podataka o kategorisanim kapacitetima u privatnom smeštaju opštine Majdanpek;
 - Formiranje cene i promocija.
8. Program vođenja organizovanih grupa – je deo aktivnosti kojim bi se turistima pružile informacije o turističkim atrakcijama opštine Majdanpek. Program bi se sastojao iz obilaska prirodnih i kulturnih lokaliteta opštine Majdanpek i prezentacije turističkih atrakcija u adekvatnom prostoru (Vizitorski centar).
9. Izrada karakterističnih suvenira opštine Majdanpek, realizovalo bi se u saradnji sa lokalnim preduzetnicima, a doprineo bi boljoj i raznovrsnijoj turističkoj ponudi. Suveniri koji bi na autentičan način predstavili karakteristike opštine Majdanpek su:
- Skulpture Lepenskog vira
 - Hajduk Rajko
 - Ispitak za ispiranje zlata
 - Nakit – amajlije
 - Vlaška torba
 - Pećinski nakit
 - Dunavske školjke
10. Formiranje brenda opštine Majdanpek – je važan segment u izgradnji imidža i prepoznatljivosti određenog područja. Najveće šanse za brend imaju miročki sir i dimljena riba, ali i ispiranje zlata, vlaški običaji i ostale atrakcije i proizvodi po kojima smo specifični.
11. Turističke agencije – posebno one koje se bave receptivnim turizmom su veoma važne za zadovoljenje potreba gostiju u turističkim mestima. Na teritoriji opštine trenutno ne radi ni jedna turistička agencija. Opština treba da podstakne otvaranje turističke agencije kroz olakšice u pogledu opštinskih taksi.

4.1.2. Promotivne aktivnosti

Izdavačka delatnost ima važnu ulogu u promociji turizma opštine Majdanpek u okviru čega je predviđena izrada sledećih promotivnih materijala i prezentacija:

- Turistički vodič opštine Majdanpek sa opštim i turističkim informacijama, fotografijama, opisom turističkih atrakcija i ostalih korisnih sadržaja u opštini. Deo ovako urađenog vodiča mora biti posveđen regionalnoj povezanosti u razvoju turizma (Dunavska rivijera, istočna Srbija). Vodič bi bio urađen na srpskom, engleskom i nemačkom jeziku, a ukoliko postoji mogućnost i na još nekom evropskom jeziku.
- Set turističkih flajera koji bi predstavljali pojedinačne turističke atrakcije i proizvode sa ciljem da se različitim segmentima turističke tražnje približimo na kvalitetniji i opširniji način. Na ovakav način bi se predstavili Donji Milanovac, Rajkova pećina, seoski turizam, privatni smeštaj, sport i rekreacija, Majdanpek itd.
- Promotivni film koji bi se sastojao iz nekoliko kraćih tematskih promo filmova koji bi obuhvatali segmente turističke ponude opštine Majdanpek

Odnosi sa javnošću biće podeljeni u tri ključna segmenta od značaja za dalji rast turističke tražnje u opštini Majdanpek:

- Odnosi sa medijima su deo promotivne strategije od važnosti za upoznavanje šireg broja ljudi sa turističkom ponudom opštine Majdanpek i aktivnostima turističke organizacije. Najvažnije u odnosima sa medijima su konferencije za novinare, redovno upoznavanje sa aktivnostima TOOM-a, organizovanje ili učestvovanje u organizaciji studijskih poseta za predstavnike medija, saradnja sa lokalnim dopisnicima velikih novinskih kuća itd.;
- Odnosi sa organizatorima putovanja i turističkim agencijama unapređuju se kroz prezentacije turističke ponude opštine Majdanpek organizovane na sajmovima. Bolje informisanje organizatora putovanja ostvariće se obaveštavanjem o aktivnostima na poboljšanju turističke ponude i o novim turističkim proizvodima. Ovakav način informisanja biće ostvaren komunikacijom elektronskim putem kroz bazu podataka svih relevantnih organizatora putovanja u našoj zemlji koja postoji u TOOM-u i koja se mora redovno ažurirati;
- Odnosi sa institucijama, turističkim organizacijama i turističkom privredom proizilaze iz naših redovnih aktivnosti. Dosadašnja saradnja sa Turističkom organizacijom Srbije biće nastavljena kroz redovan protok informacija i saradnjom na promotivnim aktivnostima u zemlji i inostranstvu. Saradnja sa turističkim organizacijama gradova i opština kroz regionalno povezivanje i aktivno učestvovanje u zajedničkim nastupima na sajmovima i manifestacijama. Saradnja sa institucijama kulture i sporta na lokalnom i nacionalnom nivou, saradnja sa domaćim i stranim Ekološkim organizacijama nastaviće se u većem obimu.

Učešće na sajmovima i berzama u zemlji i inostranstvu pruža mogućnost da se turistička ponuda opštine Majdanpek promoviše i prezentuje velikom broju turističkih agencija, turoperatora i drugim tržišnim segmentima što ima za cilj povećanje broja posetilaca na teritoriji opštine. Sajam turizma u Beogradu je najvažnija i najposećenija sajamska manifestacija ove vrste u zemlji gde se susreću ponuda i tražnja. Najbolji efekat se ostvaruje regionalnim nastupom. Nastup u inostranstvu najbolje je obezbediti preko TOS-a, ali sa višejezičnim promotivnim materijalima.

4.1.3. Koordinacija aktivnosti i saradnja između privrednih i drugih subjekata u turizmu koji neposredno i posredno deluju na unapređenju i promociji turizma

Ova vrsta saradnje se ostvaruje na lokalnom nivou u cilju podizanja nivoa usluga i održavanja čistoće na celoj teritoriji opštine:

- Komunalna služba – uređenje prostora i bolje održavanje kvaliteta komunalnih usluga
- Mesne zajednice – sprovođenje posebnih aktivnosti i saradnja sa lokalnim stanovništvom
- Ugostiteljstvo i trgovina – proširenje ponude u skladu sa razvojem turizma
- Privreda – zajednička promocija

4.1.4. Organizacija i učestvovanje u organizaciji turističkih, naučnih, stručnih, sportskih, kulturnih i drugih skupova i manifestacija

Manifestacije nam pružaju mogućnost da više približimo našu kulturu i običaje turistima. TOOM učestvuje u organizaciji i promociji manifestacija zajedno sa Centrom za kulturu i opštinom. Učešće u organizaciji uzimaju privredni subjekti i pojedinci koji su često i nosioci aktivnosti. Potrebno je formirati telo u opštini koje bi se bavilo organizacijom najznačajnijih manifestacija kao što su:

„Uskršnji dani folklor“ u Crnajki – smotra narodnog stvaralaštva, običaja i igara koja se tradicionalno organizuje drugog dana Uskrsa. Osim revijalnog nastupa kulturno umetničkih društava iz zemlje i inostranstva, Uskršnji dani folklor sadrže takmičarski deo u atraktivnim, gotovo zaboravljenim pastirskim igrama (klis, poarka, nošenje jajeta u kašiki).

„Jorgovan fest“ Miroč – Festival cveća, turizma i narodnih običaja koji za cilj ima očuvanje etno baštine istočne Srbije. Jorgovan fest ima takmičarski karakter i organizator pored mlađih i selekcija odraslih KUD-ova, nagrađuje vokalne i instrumentalne soliste. Sastavni deo Jorgovan festa sportska takmičenja u narodnom višeboju: bacanje potkovice u cilj, gađanje buzdovanom, gađanje jabuke strelom, skok iz mesta trupačke.

Seoska sportska olimpijada u Rudnoj Glavi– tradicionalna manifestacija masovne fizičke kulture, uz klasična sportska takmičenja (stoni tenis, odbojka, mali fudbal, šah . . .) i stare igre pastira i čobana.

„Đerdap u pesmi i igri“ Donji Milanovac – turističko kulturno zabavna manifestacija tokom čijeg se dvoipomesečnog trajanja održavaju turniri u malom fudbalu i basketu, poetske i književne večeri, likovne izložbe, promocije, pozorišne predstave, koncerti.

Festival dečije i zabavne muzike za mlade „TIN“ Donji Milanovac - tradicionalna muzička manifestacija koja neguje osim dečije i muziku namenjenu tinejdžerskom uzrastu po čemu je specifičan u zemlji. Međunarodnog je i takmičarskog karaktera.

„Kup Đerdapa u jedrenju“ Donji Milanovac – međunarodno takmičenje za sve olimpijske klase i klasu Optimist. Kriterijumska regata koja je u zvaničnom kalendaru takmičenja.

„Majdan art“ Majdanpek – Internacionalni simpozijum zlatarstva u čijim umetničkim radionicama učesnici izrađuju unikatni i modele komercijalnog nakita. Na V Majdan artu ustanovljene su nagrade za najbolji dizajn. Majdan art ima, pored završne izložbe nakita nastalog u umetničkoj radionici, i druge prateće kulturno zabavne programe .

„Uranak na Rajkovoj pećini“ Majdanpek - Tradicionalno okupljanje Majdanpečana sa manifestacijama folklornog, sportskog i muzičkog značaja. Okuplja preko 2000 ljudi svake godine koji učestvuju i prisustvuju koncertima, sportskim takmičenjima i izvođenjima folklornih grupa.

„Žene slikari“ Majdanpek je manifestacija regionalnog karaktera kada se priređuju izložbe i koncerti

„Dan rudara“ Majdanpek je tradicionalna svetkovina celog grada u čast rudara kada se održavaju fudbalski, košarkaški i šahovski turnir, pesničke večeri, koncerti i narodno veselje u centru grada.

4.2. PODSTICANJE PROGRAMA IZGRADNJE INFRASTRUKTURE I UREĐENJA PROSTORA

Razvoj infrastrukture prati i podstiče dalji razvoj turizma na teritoriji opštine. Infrastruktura je slaba tačka turističke ponude opštine Majdanpek ali je njen razvoj ograničen materijalnim mogućnostima lokalne samouprave i TOOM-a. Iz tog razloga je neophodno pristupiti izradi programskih zadataka i projektne dokumentacije za infrastrukturu od značaja za razvoj turizma.

4.2.1. Turistička infrastruktura

Neophodno je posedovati dobru i funkcionalnu turističku infrastrukturu da bi ponuda bila atraktivnija i pristupačnija za veći broj turista. Opština Majdanpek mora da iznađe mogućnost izrade projektne dokumentacije koja je osnov za dalji razvoj infrastrukture. Neki od prioritarnih zadataka u izgradnji turističke infrastrukture su:

- Turistička signalizacija na celoj teritoriji opštine Majdanpek
- Turistički informativni centri
- Stanice za ispiranje zlata
- Marina na Dunavu
- Vizitorske stanice
- Detaljno uređenje prostora Lepenskiog vira
- Detaljno uređenje prostora Rajkove pećine
- Detaljno uređenje prostora Ski centra Rajkovo
- Gradski park u Donjem Milanovcu
- Uređenje muzeja sa stalnom postavkom pod nazivom «U zavičaju metala»

Izrada GUP-a je vitalni interes daljeg razvoja opštine u svakom pogledu, a posebno prilikom razvoja turizma. Izrada plana detaljne regulacije najatraktivnijih područja imao bi direktan uticaj na razvoj turizma. Projektna dokumentacija se mora raditi i sakupljati na nivou opštine uz veliku pomoć i saradnju sa javnim službama i mesnim zajednicama. Ovako skupljenu dokumentaciju na jednom mestu koristiti za konkurisanje za donatorska sredstva. Ubrzati proces dobijanja građevinskih dozvola čime bi se privukao izvestan broj zainteresovanih za ulaganje u turizmu. Koncesije mogu biti efikasan način da se ubrza izgradnja kapitalnih objekata u turizmu.

4.2.2. Saobraćajna infrastruktura

Poboljšanje saobraćajnih uslova olakšalo bi pristup turistima. Ovde opština takođe mora da obezbedi sredstva sa sanaciju postojeće i izgradnju nove infrastrukture. Najvažniji delovi saobraćajne infrastrukture su:

- Pristanište Donji Milanovac
- Putevi (lokalni, regionalni i magistralni)

4.3. LJUDSKI RESURSI

Usavršavanje kadrova i podizanje nivoa svesti o prednostima razvoja turizma kod lokalnog stanovništva su od vitalnog značaja za dalji razvoj turističke ponude u opštini Majdanpek. Sposobnosti koje moramo razvijati kod kadrova u turizmu i lokalnog stanovništva koje ima kontakt sa turističkom ponudom su sledeće:

PROFESIONALNI KADAR

- Marketinške veštine i znanja
- Profesionalnost i efikasnost
- Gostoljubivost, predusretljivost i operativnost
- Usavršavanja praćenja tržišta
- Licence i sertifikati

LOKALNO STANOVNIŠTVO

- Izrada suvenira – zanatstvo
- Gostoljubivost i predusretljivost
- Znanje stranih jezika

5. STRATEŠKI PLAN RAZVOJA TURIZMA

Strategija razvoja turizma proizilazi iz vizije i postavljenih ciljeva. U slučaju opštine Majdanpek želja nam je da budemo izazov i šansa održivog razvoja turizma. Viziju ćemo ostvariti ako napredujemo u oblastima turističke ponude i usluga, marketinga i promotivnih aktivnosti, infrastrukture i uređenja prostora, kao i unapređenja ljudskih resursa.

Za razvoj navedenih oblasti predloženi su projekti čija bi realizacija u narednom periodu direktno podstakla razvoj turizma.

5.1. INFRASTRUKTURA I UREĐENJE PROSTORA

RAJKOVA PEĆINA – Projekat uređenja prostora (osvetljenje prilaznog puta, objekat brze hrane, prodaja suvenira, uređenje pešačke staze.....)

LEPENSKI VIR – Projekat uređenja prostora sa zaštitom lokaliteta, izgradnja smeštajnih kapaciteta i naučno-istraživačke stanice

TURISTIČKA SIGNALIZACIJA – Projekat izrade i postavljanja turističke signalizacije

UREĐENJE TURISTIČKE ZONE DONJI MILANOVAC – Projekti uređenja prostora od značaja za razvoj kao što su: Gradski park, Gradska plaža...

SKI CENTAR "RAJKOVO" – Projekat detaljnog uređenja prostora ski centra sa pratećim sadržajem

UREĐENJE PARKING PROSTORA I AUTOBUSKIH STAJALIŠTA – Projekat razvoja lokalne putničke infrastrukture

PRISTANIŠTE DONJI MILANOVAC – Izrada urbanističkog projekta pristaništa sa pratećim sadržajima

5.2. TURISTIČKA PONUDA I USLUGE

VIZITORSKI CENTAR – Projekat opremanja Vizitorskog centra – Dom kulture u Donjem Milanovcu (multimedijalne prezentacije, prodajne izložbe narodne radinosti, edukacijski programi)

UREĐENJE MUZEJA U MAJDANPEKU – Uređenje prostora i stalna postavka "U zavičaju metala"

KATEGORIZACIJA – Privatni smeštaj i seoska domaćinstva sa pratećim programom edukacije, bazom podataka i promotivnim aktivnostima

INFORMATIVNI TURISTIČKI BIRO – Servisni biro gde bi se sreća turistička ponuda i tražnja na jednoj destinaciji. Ulazna recepcija i informativni punkt za sve servisne informacije turistima.

PEŠAČKE STAZE – Uređenje, obeležavanje, promocija

MANIFESTACIJE – Standardi u organizaciji i njihova primena u manifestacionom turizmu

FOND ZA RAZVOJ TURIZMA – Obezbeđivanje sredstava, doneti pravilnike i opšte uslove korišćenja

5.3. MARKETING I PROMOTIVNE AKTIVNOSTI

PROPAGANDNI MATERIJAL – Višejezični materijal, za celu opštinu i za pojedine delove turističke ponude (Rajkova pećina, Donji Milanovac, Ski centar, sela...)

PROMOTIVNI FILM – Višejezični promotivni film sastavljen iz nekoliko spotova urađenih za pojedine segmente turističke ponude

5.4. UNAPREĐENJE LJUDSKIH RESURSA

EDUKACIJA LOKALNOG STANOVNIŠTVA – Projekat edukacije obuhvata nekoliko različitih oblasti: izrada suvenira, radionice domaće radinosti, opšta edukacija o ophođenju sa gostima, edukacija o uslugama, edukacija o mogućnostima ulaganja ...

**TIM ZA IZRADU
STRATEGIJE RAZVOJA TURIZMA OPŠTINE MAJDANPEK**

Opštinski koordinator za izradu strategije:

Vladimir Nojković

Regionalni konsultant za razvoj turizma i izradu strategije:

Vesna Vandić

Opštinski konsultant za razvoj turizma:

Svetlana Lazarevska

Članovi opštinskog saveta za turizam koji su pomogli u izradi strategije:

Marjana Pavlović-Tufonić

Gradimir Bogdanović

Borivoje Krčmarević

Krišanović Radomir

Staniša Kržanović

Nebojša Trailović

Ivanović Miomir

Marić Miomir

Dragan Aleksić

Vedranka Babić

Jovanović Saša

Vladimir Morarević

Jelena Bujdić-Krečković